

DEBRECZENI FANNI

**P. NAGY
ISTVÁN**

HATÁRLÁTTA KENYÉR

Számomra Szolnok sokáig
csak egy név
tán még vak-
térképen sem tudnám
pontosan bejelölni
tudom persze hogy alföldi
város valahol
Budapest közelében
de csak ennyi

sose gondoltam volna
hogy a krisztusi kor
küszöbén épp ebbe a városba
sodor a történelem

puskaropogással és ágyúszóval
alacsonyan szálló repülő
zajával a fűlemben
érkezem meg Szolnokra
egy augusztusi hajnalon
fáradtan összetörten
tele a fejem hadi lármával
a délszláv háború híreivel
szitokszavakkal
káromkodni sokáig csak
szerb nyelven tudok
a jebi ga odaát a Vajdaságban
szinte a kötőszavunk
nehezen szokom meg a bazmegezést
az anyázást az anyaországban

igazából nem is a városba
csak a város lakótelepére
az egyik panelház
hetedik emeletére
feleséggel és kisgyerekekkel
kevéske bútorral
épp amennyi egy
nagyobbacska pótkocsin elfér
utánfutónyi élet

az első éjszakát
a lakás nappalijában
vészljük át
szorosan egymás mellett
a kopott padlószőnyegen
a kimerültségtől nem érzékeljük
hogy csótányok futkároznak
ránk másznak
arcunkra kezünkre fejünkre
mélyen alszunk
sokáig
álomtalanul

már magasan a nap
mikor felébredünk
kiállok az erkélyre
lenézek a mélybe
a hétemeletnyi magasból
nem érzem a szabadság mámorát
csupán enyhe szédülést
és szorongást
hogy bármely pillanatban
alázuhanhatok
balról a Széchenyi körút
jobbról valami marhalegelő
csatorna satnya fák
tűz a nap
a fű kiégett
szomorúan bögnek a tehének
a közelben egy óvoda
felhallatszik a gyerekzsivaj

éhesek vagyunk
faljuk az otthonról
hozott elemőzsiát
határlátta kenyér
margarin bácskai kolbász
zöldpaprika
ez jelenti nekem Szolnokot
lakótelep Malom utca
7. emelet
csótányok kenyér margarin
bačka kobasica zöldpaprika
csak ennyi Szolnok
és menhely búvóhely
alföldi Bakonyom
csak idő múltával lesz
jó hely
ahogy nevezem
egy néhány évvel később
írt versemben
de akkorra már szeretem
– mert idővel megszeretem –
és megbarátkozom
a 24-essel is

25 éven át ingázom
a lakótelep és
az iskola között
magyar nyelv és irodalmat
tanítok
középszintű fokozottan képzett tanítók

MRENA
JULIANNA

A FOLYÓ ÉNEKE

A Zagyváról

Nézd ezt a folyót, nézd.

Ez még csak nem is próbál valami tengerbe belefolyni.

Nem hömpölyög, nem zúdul, nem zubog.

Alig hogy lassan ellötyög kötől kőig, hínártól hínárig.

Még egy gyerek is átlábalna rajta.

Épp csak hogy van.

És hát vannak napok, vannak ennek a folyónak napjai, amikor már-már nem is folyó többé.

Olyankor éjjel arról álmodik, hogy minden cseppjét beissza a földmély.

És ásványok idegen ízeibe kóstol, s ott lenn a mélyben átlátszó szalamandrák, barlangi lények hideg, sima bőrét érinti, aztán megborzong magában.

Másnap megint felébred.

Elgondolja a távoli tájakat, ahol valószínűtlen madarak zsinatolnak, narancshéjak úsznak a vízen, meg színes gumimatracok síkos műanyagból, meg vörös virágok dúsán, szegyetelenül nehéz illatokkal, a hullám pedig dalokat dobál, meg nevetést, sósan és sísteregve.

Elgondolja mindezt a folyó, felsóhajt, aztán megvonja a vállát.

Nem bánkódik.

Azt sem tudja, mit érez.

Nézd ezt a folyót, nézd.

Tavasszal néha kinyitja a szemét, megdidereg a szélben, aztán nagy levegőt vesz, mellkasa tárul, és megemelkedik.

És akkor néhány hétig nem is önmaga.

Sajog a teste.

Az óceánba vágyik.

Vagy rögtön a Holdra.

A Holdon túlra is.

Belefolya a folyó a Tejútba.

Az ártéri fák már tudják, hogy a legjobb lenne ilyenkor messzire futni.

Mert a folyó most elnyeli a várost.

Mindent, amit talál.

Nyeli a hidat.

A gazzal benőtt járdát.

A távolba kúszó vonatsíneket.

A bezárt postát.

A gimnáziumot.
A térköveket a szökőkút helyén.
A vakolathullástól sebes házakat.
A parti sétányt.
A koszos kis büfét.
Semmit sem hagy meg.
Folyó lesz akkor minden.
S vinné magával messzire, ha bírná.
Nem bírja persze.
Így hát leteszi szépen.

Nézd ezt a folyót, nézd.
Ez még csak hazudni se próbál magának semmit.
Rég tudja, hogy a tenger messze van.
Mit tegyünk, itt kell élni, dűnnyögi, és ken magának egy vajas kenyeret.
Ami van, az van, gondolja a folyó.
Az van, ami van.
Mert hát mégis mi lenne.

SERFŐZŐ SIMON

KETTŐS ÉLET

Az a tény, hogy Zagyarékas határában, tanyán születtem, négy-öt kilométerre a falutól, Szolnoktól pedig tizenhárom-tizennégyre, mind mostanáig befolyásolta és befolyásolja életem alakulását. Nemcsak a gyerekkoromra vetül rá, de a felnőttre is. Hiszen amit kicsi gyerekként megéltem, az akkor szerzett benyomások kitörülhetetlenek az életemből, s máig meghatározzák gondolkodásmódomat, viselkedésemet, hozzáállásomat mindennapi s tágabban is értelmezhető dolgaimhoz.

Az általános iskolába beiratásomtól kettős életet éltem, egyiket a tanyán, a másikat pedig bejáró diákként Szolnokon. Attól függően, hogy a Mátyás király és a Thököly út sarkán épült egyemeletes iskolában az első és második osztály befejezése után harmadik-negyedikben az egyik héten délután, máskor pedig délelőtt kezdődött

a tanítás. Beleláttam a tanyai élet mindennapjaiba, s a városiéra ugyancsak. Még ha a felületébe is csupán (a kisgyepi, az ó-szolnoki s a pletykafalui városrész környékére). Egy gyerek számára azonban ez is épp elég volt. Kitöltötte azt az időt, ami az iskolakezdés előtt vagy az után a vonatindulásig hazafelé még maradt.

Hazaérve azután vehettem az ostort, s hajthattam a teheneket kifelé legelni. Három-négy éves koromtól kezdődően ez így ment, s ez teljesen az iskolába kerülésem után sem változott meg. Továbbra is részt kellett vennem a tanya körüli munkában ugyanúgy, mint eddig: malacoknak, teheneknek, aprójószágoknak időnkénti ellátása: enni adni nekik, alóluk takarítani, legeltetés közben vigyázni a nagyobb állatokra: „kárt ne csináljanak a határban”, „ilyen munkát egy ekkora gyerekekre már rá lehet bízni”, „gyereket nem azért tartunk a portán, hogy játsszon, abból nem lehet megélni”, „legalább így megtanul dolgozni, nem piaci légy lesz belőle”.

Ám amikor iskoláskorú lettem, mindegy volt, hogy délelőttre vagy délutánra kellett menni, akkor sem szabadulhattam ezektől a feladatoktól. Talpon kellett lennem, s mindig ott tartózkodnom kézközben, hogy a szüleimnek segíteni tudjak. Képzuletemnek elkalandozni akkor jutott idő, amikor a szüleim valamelyik messzi határba mentek a magunk vagy a másoktól haszonbérbe felvállalt földjét bekapálni, kukoricát ritkítani, learatni, s addig nekem kellett vigyáznom a házra, valaki idegen be ne jöjjön a portára, s felügyelni a jószágokat, vizet adni nekik, eközben lehetett persze szaladgálni a dűlön összegyűlt porban, s a kerítés mellett akár meg is fürödhettem benne. Együtt lehettem a tyúkokkal, libákkal, megmászhattam a fákat.

Igazi felszabadultságot akkor éreztem, legalábbis eleinte, amikor tudomásomra jutott, éveim számát annyira szaporítottam, hogy iskoláskorú lettem, s ülhetek a vonatra, nem kell otthon a teheneket kihajtani a vasútárokba, kanálisba, learatott búzaföldek tarlóira. Nyáron állni a forróságban, ősszel a hidegben, áztató esőkben. Mindezt reggel hattól délelőtt tíz óráig, délután pedig háromtól besötétedésig. Mindegy, hogy vasárnap volt vagy hétköznap. A jószágoknak akkor is enniük kell, te is eszel mindennap, mondta apám. S igazat kellett adnom neki.

Viszont hamarosan rá kellett döbennem, hogy nem azért járok én Szolnokra iskolába, mert a falusi vasútállomáshoz közelebb esett a tanya, s könnyebben bejutok vonattal a városba, mintha Zagyvarékasra kellene járnom gyalog vagy kerékpárral (ha megtanulom vezetni, a váz alatt átér a lábam) először a dűlön, majd a kövesúton. (Akkor még nem volt aszfaltozva.) Különben is „télén lefagyna a fülem, mire beérnék a faluba”. Egyéb, jóval praktikusabb oka volt, hogy én az „előkelőbb” városi iskolába járhattam, nem a falusi tanítók keze alá.

Hála istennek, kedves, gyerekszerető pedagógus néikkel hozott össze a sors, akik között jól éreztem magam, hiszen tőlük dicséretet kaptam, nem úgy, mint otthon. Hiszen magát a szót is az iskolában hallottam először. Otthon, ha fél napra is, ott kellett mindent folytatnom, ahol abbahagytam, minden elismerés nélkül. Természetes volt, hogy ami tennivaló akadt, el kellett végezni. Az iskolában lelkesített a jó szó, amit kaptam, s igyekeztem maximálisan megfelelni a követelményeknek. Legszívesebben amint beérkezett Szolnokra a vonat, én már ültem volna az iskola ajtajába, hogy minél előbb bejussak az osztályterembe. Ennek azonban még sora volt.

Azzal kezdődött a nap, hogy a szüleim kikeltek az ágyból négy-öt óra tájban, apám ment a jószágokat ellátni, anyám pedig elkészíteni a szatyrot, kosarat, amikbe tojás, tejföl, túró került, esetenként kopasztott áru is, valamint a két kannába tej a tehénkéktől, s indulhatott a vasútállomásra, s velem én is, hogy idejében kiérjünk a reggeli „hatórás” munkásvonathoz. Így hívtuk azt a járatot, amelyik többnyire munkásembereket szállított Szolnokra a környező falvakból, tanyákról is.

Más indoka volt, hogy nem a falusi, hanem a mégiscsak „előkelőbb” városi iskolába íratott be anyám. Amire csak később, két-három hét vagy hónap után jöttem rá. Arra ugyanis, hogy amikor fel kellett szállni a vonatra, amelyik szinte állandóan zsúfolásig megtelt utasokkal, anyám mindig kezembe nyomott valami cipelnivalót, szatyrot, hálót vagy kosarat, hogy ezek közül valamelyiket én vigyem. Őneki elég a vállán lévő horogfával a két kanna tejet felküszködni a vonatlépcsőn. Eleinte ez nem okozott különösebb gondot, de később, amikor rádöbbsentem, hogy ennek nem lesz vége, hogy nemcsak a csomagok vonatra felcipelése lesz a feladat, hanem utána is anyámmal kell menni utcáról utcára, egyik ajtótól a másikig, ahová tejet, tejfölt mért ki anyám, s vittünk egyebet is, például tojást, élő csirkét, mit hová, pedig én már indultam volna az iskolába, hisz úgy találtam, nekem jó ott. Jobb, mint anyámmal az utcákat járni. Sőt arra is rá kellett jönnöm, hogy egyik osztálytársam se cipel magával szatyrot, kosarat, ők az iskolástáskát vitték csak magukkal. S kezdtem szégyellni magam előttem.

Szóvá is tettem a kifogásomat, s az volt a válasz, „miránk ezt mérte ki a sors”. Mért, másra mért nem mérte? „Mert mi szegények vagyunk”, hangzott a felelet. Nem értettem, mért vagyunk mi szegények, hiszen nekünk mindenünk van: ruha rajtunk, igaz, anyámon más, mint a városi asszonyokon, van saját házuk, Szolnokon többen is laknak egy udvarban, itt az utcánkbeli családokat részben mi látjuk el élelemmel, ami nekünk van, nekik meg nincs. Erre az volt a válasz, hogy de nekik van pénzük. Honnan van? Itt már megakadt az eszem. Nem tudtam akkor még, hogy azt meg is kell keresni. Nekünk például azzal, hogy rójuk az utcákat, másnak máshogy. Azt se tudtam, hogy mindezt egy iskolai dolgozatban majd megírom egyszer. Amiért szintén megdicsérnek.

Mire kijártam az alsó négy osztályt, iskolás társaimmal – késő ősszel, nyár elején, amikor még nem kellett az árkokat legeltetnem – bejártam a vasútállomás környékének háborús bombatölcseireit, romos légópincéit, üresen maradt viskóit, megismertem a kétkerekű platós kocsit maguk után húzó hordárokat, a pályaudvar, a várótermek kolduló, pénzt kéregető alakjait, akik közül valamelyik a fél lábára sántított, a másiknak a fél keze hiányzott. Volt, aki a földön mászott, megint más kis kerek kocsijában ült, s kezével lökdöste azt. Közülük egyen-ketten a vonatokra is felmerészkedtek, szájharmonikáztak, s utána tartották a sapkájukat. Legtöbben különböző hadikórházakból, s ki tudja, még honnan kerültek koldussorsra, halálukig rokkantként tengethették az életüket. Osztálytársaim közül akadtak, akik elvesztve ezt a kéregetős lehetőséget, szintén beálltak a sorba, utána cigarettát vettek a „kereseten”, vagy szopogató cukorkát. Nem győztem csodálkozni az ügyességükön.

Ezekkel a fiúkkal jutottam el a város peremréseire, a kisházikós, bebújós ajtajú fészkerlakások közé, amikben – többnyire – ők is éltek, sokgyerekes, kevés keresetű családokban. Ahol állandó volt, s az útra is kihallatszott a veszekedés, gyereksírás, hangos kiabálás. „Vezérletükkel” eljutottam az orosz laktanya mögötti tóparti sintértelepre (ha az volt igazából!), a Zagyva folyó nádasába, a hajóállomás környékére. Utána lélekszakadva szaladhattam,

elérjem a délutáni vonatot, mielőbb hazaérjek. S amikor este a legeltetésből a jószágokat hazahajtottam, télen pedig segítettem a szüleimnek kukoricát morzsolni, tüzelni a spartheltban – a kukoricacsutkát, szárizikét állandóan rakni kellett, hadd égjen –, kucorodtam le a petrólámpa elé, hogy a házi feladatot elkészítsem, s másnap oda tudjam adni a padtársaimnak lemásolásra. Őket mi készítette volna a tanulásra, a lecke feladatok elkészítésére? Az állandó veszekedés otthon? Amit a pénztelenség és az elfogyasztott alkohol is táplált? Ilyet nálunk nem tapasztaltam, inkább az állandó munkát.

Munkát az öt-hat-hét hold föld megművelése adott, a termés begyűjtése, hazaszállítása, megetetése a jószágokkal télen, majd a haszon „behajtása”. A pénzből, amit anyám keresett a piacozással – így mondtuk, de igazából a vasútállomáshoz közeli házakhoz járt, a piacra nemigen jutott el –, vagyis az így összegyűjtött fillérekből kellett kifizetni az adót, s mivel lovat nem tartottunk, kifizetni a munkadíjat a szántásért, vetésért, amit másokkal végeztünk. S persze állandóan kellett bővíteni a tanyán meglévő épületeket, földeket kellett vásárolni. (A tézesítés se tudta tőlük elvenni, inkább odaadták az államnak, hátha onnan majd visszakapnák. A szövetkezetbe se léptek be, hiába fenyegették őket hetekig, apám inkább elment dolgozni az építőiparba. Ezért érdemes volt dúrni a földet – mondogatta.) Pénzgyűjtögetés céljából szüleim még a szolnoki határban lévő gyümölcsöskertekbe is eljártak az ottani gazdaembereknek almát szedni. A későbbi időkben pedig a Lenin Téeszbe répát szedni, a cukorgyárba elszállítani. Sokan Szolnokról is kijártak erre a munkára.

Ennek a kettős életnek, s főleg, hogy kiváló tanulmányi eredménnyel végeztem el az első négy osztályt, az lett a következménye, hogy átirányítottak egy másik iskolába, a Beloianisz úti orosz tagozatosba. S ezzel olyan kálváriajárás kezdődött számomra, amelynek útvonaláról évtizedekig nem tudtam letérni. Az ekkor kapott ütések hosszú évek során se tudtam kiheverni. Az oroszokról én jót nem hallottam, s még emlékeztem is rájuk, mit „műveltek” nálunk. Anyám hogy reszketett tőlük, engem szorított magához védekezésül (állítólag a kisgyerekes anyákhoz nem nyúltak), máskor meg próbált elmenekülni előlük a határban kint hagyott szárkúpokba. Apámmal is mit csináltak! Hadd ne soroljam! Amink volt, ruha, cipő elvitték mind; a ház körüli aprójószágokat – nagyobb állataink akkor még nem voltak – leöldösték. Kiürítették a portát. Tudtam arról is, beszéltek az emberek, hogy a faluban az asszonyokkal miket csináltak. Ezeknek a nyelvét tanuljam én meg? Apám persze mást is mondott róluk, mint katona megjárta az orosz frontot. Az ő tapasztalata kedvezőbb volt róluk. „Akkor eriggy innen, menj őhozzájuk!” – támadt rá anyám. Apám azért lehetett engedékenyebb, mert az ottani lakosság nem lépett fel velük szemben ellenségesen, noha nem is nézték őket jó szemmel. Itthon aztán megtapasztalta, mivel kell számolnia. Amikor például az ágyon letakarták pokróccal, s megfenyegették, hogy agyonlövik, ha megmoccan. Ők addig garázdálkodhassanak a házban, amiben persze nem volt köszönet.

De nem csak az orosz nyelv elsajátításával gyűlt meg a bajom, amihez eleve fenntartással közeledtem. Hozzájött még a többi tantárgy is. Nem ahhoz voltam hozzászokva, amit ebben az iskolában számonkértek az ötödik osztályosokon. Egy év után tovább is kellett állnom egy másik oktatási intézménybe, ahol kezdtem lassan magamhoz térni. Hiszen ismét olyan szegény sorsú, alacsony képzettségű szülők gyerekeivel kerültem össze, mint én voltam, nem belvárosi, értelmiségi szülőkéivel, akik már moziban is voltak, könyveket olvastak, megfordultak színházban is. Az után kezdtem jól érezni magam, amikor a Rákóczi

úti iskola magyartanára, Vajay József megdicsérte az egyik dolgozatomat. S ez nekem újra szárnyakat adott.

Visszaemlékezve: nem lehetett ez a szabadon választott témájú fogalmazvány kiemelkedő színvonalú. A témája ragadhatta meg a tanár úr figyelmét. Mégpedig az az „életes leírás”, ezek az ő szavai voltak, ahogyan vissza tudtam adni a „házaló” tejhordást anyámmal. Amit más hogyan is tudott volna megfogalmazni! S ezzel engem kiemelt az osztály átlagából. Onnantól kezdve vettem kézbe könyveket, s nem csak a Kincses Kalendáriumot. Kezdttem rádiót hallgatni, még ha detektorosat is, amit én eszkábáltam össze, s az alkatrészeit az ócskapiacra szereztem be. Elkezdtem járni a rékasi könyvtárba is, s forgatni a tollat, amit azóta sem tudok letenni. Rá egy-két évre a Szolnok Megyei Néplaphoz, majd a Magyar Rádió Szolnoki Stúdiójának elküldött novellám, illetve verseim nyilvánosságot is kapott – hála Hernádi Tibornak és Párkány Lászlónak – vagyis akkoriban, amikor Gyomai György tanár úr kis tárcanovelláit, rövid elbeszéléseit is rendszeresen közölték a megyei újságban. A tanár úrnak, aki szintén a Rákócziiban tanított, a *Nádi farkasok* című regényét is olvashattam, ami a kuruc kori Szolnokon, illetve annak környékén játszódik.

Ugyanígy hálával tartozom Varga Józsefnek, aki mintha szándékosan gyűjtötte volna maga köré a költőket. Elöttem rövid ideig Szolnokon dolgozott Ladányi Mihály, velem együtt újságíróskodott Petri György, utánunk pedig Körmendi Lajos következett. Rám nézve az volt a kikötése, hogy szívesen fogad a Néplapnál, de az újpesti Egyenáramú Gépgyárban, ahol már 1959 óta dolgoztam, kérjek fizetetlen szabadságot; amennyiben nem felelnék meg az újságírói követelményeknek, gond nélkül visszamehessek a munkahelyemre. De nem kellett nekem oda már visszamennem. Várt a sorkatonai szolgálat, s nem három, hanem huszonhét hónapra. Többet már nem jöttem vissza Szolnokra, hacsaknem az írásaimmal. Azokkal jelen voltam, s vagyok azóta is.

Persze megfordulok a városban író-olvasó találkozókra, meg amikor gyakori hazajáróként szülőfalumba igyekezve buszra ülök a vasútállomáson, esetleg éppen a vonathoz megyek. Ősszel gyerekeimmel kilátogatok édesanyjuk sírjához a szolnoki temetőbe, ahol Vajay József hamvai is el nyugszanak. Nagy megtiszteltetés volt, amikor az egyik évforduló alkalmából a család engem kért fel, mondjak beszédet a tanár úr sírjánál. A közeli hozzátartozók mellett jelen voltak régi tanítványai, az osztálytársaim közül is néhányan. Felemlegettem szerepét, s útmutatásait, amelyek segítettek bennünket, hogy megáljuk a helyünket az életben. Köszönet érte neki, s a volt iskolának. Valamint a városnak, mert kinek meddig lehetőséget adott itt élnünk.

**ACSAI
ROLAND**

KETTEN EGY LADÁBAN

(Szolnok és Abony között)

Ketten egy rossz Ladában,
pont két város között,
egy régi délutánban,
jövő és múlt között.

Hol van már mindez, hol van?
Emlékromok között.
Kazetta a magnóban,
szünet két dal között.

Kilencvenvalahányban,
épp két korszak között,
ketten a délutánban,
az ég és föld között.

Egy hónapig ha jártunk,
volt pár napunk közös –
és nem lett folytatásunk
az évadok között.

TISZAVIRÁG-NYARAKBAN

A múlt reccsenve tört el,
mögöttem elmaradt
Abony, Szolnok és Törtel,
sok éj és virradat.

Tiszának görbe partja
ismerte lábamat,
de régen jártam arra,
de rég voltam kamasz.

Tisza moziban néztem
sorra a filmeket.
Azóta már helyében
sok emlékkép pereg.

Tiszavirág-holdfényben,
míg folyt el a Tisza,
én lányokat kísértem
a diszkóból haza.

Tiszavirág-napfényben
a Zagyva ott talált
a part menti töltésen
engem s pár cimborát.

Tiszavirág-nyarakban
gyűrűztek vízkörök –
eltűntek áradatban,
sok évtized mögött.

Akkor tanultunk élni,
próbáltuk így meg úgy.
„Sikerült?” – meg se kérdi,
hallgat csupán a múlt.

BENEDEK SZABOLCS

ÉN NEM ILYEN VAGYOK

Amikor először gyűjtottam rá, olyan izgalomba jöttem, hogy merevedésem lett. Magam se értettem, miért, nem igazán éreztem olyan fene nagy dolognak. Tudatosan bizonyosan nem. A testem mégis úgy reagált, mintha most éppen valami szokatlant, izgalmasat, netán bűnöset cselekednék. Az albérletben voltam, Pesten, a Váci utca déli részén, amelyet akkor még nem alakítottak át sétálóutcává. Reggelente végtelesen csigavonalban araszolgatott rajta az egyirányú autóforgalom, az öreg házakról folyamatosan pergett a vakolat – némelyik falon sűrűn sorakoztak a golyónyomok, '45-ből vagy '56-ból –, az eleve keskeny járdán pedig alig lehetett közlekedni a szoroson parkoló járművek és az esőben is fehérre szikkadó kutyaszar miatt. Csütörtök este volt, délelőtt érkeztem vissza Szolnokról a fővárosba, egyszerre nehéz és könnyű szívvel – nehézzel, mert nem szerettem otthagyni Szolnokot, másrészt viszont tudtam, ezúttal csupán egyetlen éjszakára maradok. Elsőéves egyetemista voltam, és ómenszerű kezdés gyanánt letaglózott a sötét, szitáló és nyomasztó pesti ős, úgyhogy, kihasználva a tanrendemben meglévő minden kis hézagot, valamint az olcsó diákjegyet, igyekeztem minél többször hazavonatozni, hétközben is.

Az albérlet földszinti lakás volt, ablakai a folyton ázott keramitos udvarra néztek (nem mondhatom, hogy nyíltak, mert nagyapám rácsokat szerelt az amúgy is repedt üvegek elé), a százéves épület pedig a környező házakkal és a szűk utcákkal köszönőviszonyban sem volt a szüleim tágas, napfényes, zöldellő fákkal körülvett, és mindig nehéz szívvel hátrahagyott szolnoki otthonával. Azaz az otthonunkkal, hiszen az albérletet korántsem éreztem annak. Egy bölcsészhallgatóval laktam egy (végtelennek tűnő magasságban lévő) fedél alatt, aki szintén szolnoki volt, és már csütörtökönként hazautazott, én pedig valami hirtelen jött ötlettől vezérelve – talán hogy enyhítsem a törvényszerű és menetrend szerinti esti pesti depressziómat – belevettem magam a karosszékekbe, ahol a lakótársam olvasni és pőfékelni szokott, előtte azonban elvettem az íróasztaláról, a Petri-kötet és a gipsz Mozart-fej mellett heverő keménykarton dobozból egy szál cigarettát (talán szándékosan nem vitte magával, nem akarta, hogy odahaza tudják, hogy dohányzik), és rágyújtottam.

Ekkor jött a merevedés. Holott a cigarettában (így éreztem) nem volt semmi különös. Eleve vékony szál volt, a szobatársam egyszer el is magyarázta, azért ilyen szív, mert ebben kevés az ártalmas anyag, az érzés ellenben így is megvan. Valószínűleg az „ártalmas anyag” kitétel izgatott fel. Ilyesmivel arrafelé amúgy is találkozhattam. A Váci utca ezen fertályán peepshow vörös cégére villogott, ráadás képpen egyszer a nyitott ablakon át hallottam, ahogy a gangon arról beszélgetnek: a házban kurva lakik. Nem átvitt értelemben, leszólásképpen kurva, hanem igazi örömlány, szajha, prostituált, akit rendszeresen látogatnak a kuncsaftok. Onnantól kezdve kíváncsian nézegettem a függőfolyosóra nyíló lakásajtókat, próbáltam kitalálni, melyik mögött lakhat az emlegetett kéjhölgy, és a kapuban is szinte leplezetlenül megbámultam minden befelé tartót – ha férfit, akkor azért, mert hátha oda megy, a nőt meg azért, hátha hozzá mennek.

Szolnokon is volt peepshow, a rendőrkapitányság mögötti utcában, talán egy kocsmá udvarán. A gimnáziumból hazafelé mindig rácsodálkoztam a kiírásra, de soha nem mertem bemenni. Ez már az utolsó gimnáziumi év lehetett, amelyik közvetlenül a rendszerváltás utánra esett. Hogy prostik voltak-e akkoriban Szolnokon, arról nem volt tudomásom, csak feltételezem, hogy igen, miért is ne lettek volna egy megyeszékhelyen, amely abban az időben még nyolcvanezer lakost számlált, elegendőt a kereslethez. Hallottam is a szóbeszédet, még a szocializmus idején, miszerint a városnak a természetes folytonosság kvázi mellőzésével, tervezőasztalon megrajzolt új központjában magasodó, frissen épült és fölkapottnak, sőt bizonyos értelemben luxusszállónak számító Pelikánban úgymond „elszaporodtak a kurvák”. A kifejezés pontos jelentésével persze nem lehettem tisztában, azzal sem, ez mennyiben volt igaz. Különben is, a Pelikán Szállóban vagy tíz évvel később jártam először, akkor is alig néhány alkalommal: az aljában lévő bárban olcsón lehetett biliárdozni. Nem mintha megszállott biliárdos lettem volna, de hát valamivel muszáj volt agyonütni azt az átkozott, melabús időt.

Anyám cigarettázott, azonban nem láncdohányosként. Gyerekkoromban apámat is láttam egyszer rágyújtani, szerintem a hecc kedvéért tette, mert közben teátrálisan túlzó mozdulatokkal, nevetgélve mutatta, hogy fújja a füstöt. Szolnoknak azon a részén, ahol a rendszerváltás idején laktunk, a közeli fermentáló miatt nyaranta erős dohányillatot lehetett érezni. A frissen vágott dohány illata egészen más, mint a szárítotté. Egy régi épületben volt akkortájt lakásunk, az iparvágányok mögött, nem messze az ószolnoki pályaudvartól, azaz az 1847-ben Kossuth, Széchenyi és más celebritások jelenlétében átadott indóházról, amely nem egészen másfél évszázaddal később kihasználatlanul omladozott, és a körötte burjánzó dzsindzsásban részeg hobók és csövesek tanyáztak, kurjongatásuk hozzánk is behallatszott. Nem szerettem azt a lakást, pont az ódonága miatt. Akkoriban olvastam először Edgar Allan Poe novelláját az Usher ház bukásáról, és ahogy egyszer sötétedés után az iparvágányokon keresztül botorkáltam hazafelé, és az indóház mögül megint hallottam az ordibálást, úgy éreztem, az épület, amelyben lakunk, és ahová éppen rosszkedvűen, félve baktatok, akár az Usher-ház is lehetne. Onnantól kezdve ezt a nyomasztó gondolatot a nyers dohány fanyarkásan jó illata sem bírta elmulasztani bennem. Szerencsére tényleg nem sokat időztünk abban a helyenként penészvirágos épületben: a Nagy Imre-temetést még a lakótelepi panellakásban, a hajdani közlekedési miniszterről, dr. Csanádi Györgyről elnevezett körúton (azóta éppenséggel Nagy Imre nevét viseli) néztük a tévében, apám viszont az ószolnoki pályaudvar közelében lévő házba jött haza pár héttel később a munkahelyéről azzal a hírrel, hogy Kádár meghalt, a nem sokkal messzebb, a híres Marcipán cukrászda közelében újonnan épült társasházi lakásba költözésünkkor pedig már záporoztak a hírek a délszláv háborúról.

Az albérleti rágyújtást követően egy osztálytalálkozón vettem a számba ismét cigarettát. Nem évfordulós osztálytalálkozó volt, hanem alkalmi, spontánnak szánt. Vasárnap este rendszeresen összefutottam osztálytársakkal a vasútállomáson, ahol nyomasztó hangulatban a vonatot vártam, hogy visszautazzak a sötét, esős és ázottkutyaszar-szagú Budapestre. Ekkor találtuk ki egy volt osztálytársnőmmel, hogy osztálytalálkozót szervezünk. A leveleket megírtuk (hol volt még a mobiltelefon és az e-mail!), ám ő kicsit később adta föl őket, így a spontán találkozóra csak azok jöttek el, akik az én listarészemen szerepeltek. A gimnázium előtt volt a gyülekező, szemben a megyei tanáccsal, amelyet akkor újra megyeháznak

kellott nevezni. Hátral csomóra kötött hajpántot viseltem, és amikor egy osztálytársam elővett egy pakli cigarettát, kértem egy szálát. Mielőtt rágyújtottam volna, körbesandítottam, mire az osztálytársam rám szólt, minnek nézelődöm, már nem kell. Az egyik osztálytársnőm közölte velem: „Te nem ilyen vagy”, mire ingerülten replikáztam: „De, ilyen vagyok”. Tudtam persze, igaza van, ezért mire a Tabán szélén lévő kocsmába értünk, már szégyelltem magamat, hogy megint nem tudom, ki vagyok.

A cigarettára azonban nem szoktam rá. Ha megkínáltak, elfogadtam, sőt olyan is rendszeresen megesett, hogy kínálás nélkül lejmoltam a kocsmában az éppen rágyújtó asztaltársamtól. A múlt idő nem indokolt, így van ez mind a mai napig. Azzal a különbséggel, hogy régebben megkötés nélkül lehetett a kocsmában rágyújtani, beltérben is. A ma már nem létező rendszerváltó kormánypárt szolnoki székházának közelsége miatt csak MDF-kocsmaként emlegetett vendéglátóipari egységben éppúgy lejmoltam cigit, ahogyan a Hunyadi utcában lévő, egy előző századelős söröző helyén működő Rex büfében. Nem is beszélve a hajdani, mostanára letűnt helyekről az előző évezred utolsó évtizedéből. A nevek már nem föltétlenül emlékszem, de rémlik egy a Gólyánál, egy az Árkádnál, egy a József Attila úton, a tűzoltósággal szemben, a gimnázium körül pedig kettő is, az egyik talán Sörpinceként, a másik Szőlőfürtként lett anyakönyvezve, ámbár az is lehet, hogy csak mi neveztük őket így. Előbbiben vesztettem el a sörszüzességemet, vagy fél évvel az albérleti dohányzás előtt, azaz viszonylag későn, amikor az iskolatársak közül már többen is javában ki-kiszökdöstek a fent említett két pincekocsmába, én pedig miután másfél sör után visszatámolyogtam a gimnáziumba, büszkén kérdezgettem a szembejövő lányoktól, érzik-e a leheletemen a sörszagot.

Nem érezték. Bizonyára ők is azt gondolták, én nem ilyen vagyok.

Az új vasútállomást, immáron a harmadikat Szolnok történetében, a város első írásos említésének 900. évfordulójára adták át. Egyes kupékban sokáig ki volt rakva a fotója, miszerint ez Közép-Európa legmodernebb pályaudvara. Büszke voltam rá. Gyerekként gyakran szaladgáltunk a főépületen és a betontalpra helyezett, kiállított gőzmozdonyon túl, de még a felüljárón innen kialakított, a vágányok közötti összeköttetést szolgáló, valószínűleg rakodást szolgáló alagutakban. Ha a vasutasok észrevettek minket, ránk kiabáltak, és lekurválták szülőanyáinkat. Volt egy dimbes-dombos rész is a Jósika utca mögött, árkokkal, magaslatokkal a hullámzó prérihez hasonlított (legalábbis a Verseggy könyvtárból kölcsönzött indiánregények alapján ilyennek képzeltük azt), ott néha kovbojosat játszottunk. Sajnálunk, amikor ezt a területet valami építkezés miatt egyik napról a másikra elsimították. Arrafelé is működött egy kocsmá, a felüljáró azon lábának közelében, ahol edzés után, a Véső úti vívócsarnokból hazafelé tartva, az arra járó felnőttek megrökönyödésére francia markolatú pengéinkkel a Jean Marais-filmekben látott módon kaszaboltuk egymást. Úgy tíz évvel később ebben a kocsmában jutottunk arra a következtetésre a haverommal, miszerint ebből a városból el kell mennünk. A haverom festőnek készült, én írónak. Neki volt egy kiállítása a Helyőrségi Művelődési Otthonban, nekem megjelent két novellám a Néplapban. Huszonegy-huszonkét évesek voltunk, keveselltük a teljesítményt, de azt gondoltuk, nem rajtunk múlik. Amúgy is, nagyon menőnek hangzott, hogy lelépünk innét. Az Edda is azt énekelte, hogy elhagyom a várost, igaz, abban a dalban egy másik városról volt szó, miközben Szolnokon olyan bandák zúztak, mint az Exit, a Lady Macbeth vagy az Ippolit Matvejevics.

„Rászoktál a dohányzásra?” – kérdezte a barátnőm, amikor észrevette a sporttáskám oldal-széleiben a pakli cigarettát.

Úgy tettem oda, hogy mindenképpen észrevegye. Hirtelen ötletből vettem meg a Szolnok ABC-ben, amikor arra vártam, hogy befusson a csajom vonatja, fölszálljak rá, és együtt menjünk tovább a szüleihez, a megye túlsó csücskébe. Kiírták, hogy a vonat sokat fog késni, éhes voltam, betámolyogtam kifliért a boltba, ahova annak idején anyámmal jártunk az ő narancssárga kis Polskijával bevásárolni az indóházhoz közeli lakásunkból. A közeli toronyház (ismertebb nevén: a huszonnégy emeletes, bár én akárhányszor számoltam meg az emeleteket, mindig más jött ki) aljában egyidőben cukrászda működött, felső tagozatos koromban tervezgettem oda elhívni az első szerelmemet, végül erre – miattam, illetve a gyávaságom miatt – soha nem került sor. Cigarettát is vettem a Szolnok ABC-ben, hogy vagánynak tűnjek a csajom előtt, mivel mindketten tudtuk, hogy közel a szakítás. Az ugyancsak a toronyház aljában lévő kocsmában még ittam is egy sört, hadd érződjék az is a leheletemen.

„Nem szoktam rá” – válaszoltam dühösen, holott leginkább magamra lehettem mérges. A kapcsolatot én csesztem el. Fogtam a cigarettásdobozt, amelyből egyetlen szál hiányzott, és kidobtam az ablakon. A vonat a Zagyva vasúti hídjánál járt, kábé ott, ahol egy haverommal korábban pénzerméket tettünk a sínekre, utána megcsodáltuk, hogy hártáyává lapultak a két- meg az ötförintosok a rajtuk átgördülő szerelvény alatt. Lehet, hogy a cigarettapakli a Zagyvába esett, bár ebben nem lehetek biztos, a sötétben nem láttam. A barátnőmmel ez volt az utolsó közös vonatutunk. Pestről viszont akkor már nem akartam furtonfurt lelépni. És azt se éreztem, hogy Szolnokról mindenképpen el kéne menni, azt ellenben igen, hogy ide megérkezni kimondottan jó.

Nemrég kaptam egy barátomtól egy doboz szivart. Azaz szivarkát, azokkal a kicsi, cigaretta méretű szálakkal. Azt mondta, ő soha nem dohányzik, szívjam csak nyugodtan el.

BÉRCZES LÁSZLÓ

MOSTAKKOR

Tudom a járást, mondom neki, és vezetem, végül is itthon vagyok Szolnokon, noha erre a hídra, a gyaloghídra, én is először lépek. A Tiszaligetben van a szállásunk, onnan megyünk át a túloldalra, a városba, amit ismerek, a színház környékét biztosan. A panzió, ahol az emeleten lerakta bőröndjét a színésznő, én meg egy másik, nyilván ugyanolyan szobában a hátizsákomat, a panzió, a nevére már nem emlékszem, persze nekem is ismeretlen, hiszen minek mentem volna szállodába, amikor nyolc évem át itt éltem és tanítottam, utána meg már csak osztálytalálkozókra jöttem évente egyszer-kétszer, amikor gondosan ügyeltem arra, hogy az utolsó pesti vonatot elérjem, merthogy én, a vidéki gyerek, pesti lettem, igen.

Baktatunk a hídon, menj csak, utolérlek, mondom, és megállok középen, bámulom a folyót. Igen, amikor a szemben lévő hídon, hisz ez a gyaloghíd akkor még

nem volt, megálltunk Mrožekkel... Na várjunk csak. Sem a híd korlátjának támaszkodva, hisz utol kell érnem Sárát, sem most, hogy egy „Szolnokkal kapcsolatos” írást kér a szerkesztő, nem engedhetem meg magamnak a nosztalgiazást. Rajtam kívül kit érdekel, hogy mi volt egykor, amikor az akkor világhírű, emigráns lengyel íróval megálltunk a híd korlátjához támaszkodva, és bámultuk a folyót.

Ez a szöveg, minden szöveg, a személyes jelenről kell hogy szóljon. Arról, hogy a múltammal itthon vagyok Szolnokon, de a jelenben, amikor a színházi fesztiválra meghívták az általam rendezett előadást, vendég vagyok, idegen, mint bárki más, akit beválogattak a versenyprogramba. Ezért lakom az ismeretlen panzióban, ezért lépek életemben először erre a kedvemre ívelő, keskeny kis hídra. Figyelmeztetem hát magamat, hogy e pillanattól csak a *mostról* írok, hiába cipelem zsákomban az egykori Szolnokot. Abból a batyuból most annyi fontos, hogy tudom a járást. Igen, balra a vegyipari, tehát ahogy lelépünk a hídról, kicsit jobbra kell tartanunk, a színházi büfében, ez húzva, Kadi már nem él, az a büfé, mindjárt ki fog derülni, vendéglő lett, ennek örülünk, csak hogy már bezárt a konyha.

A vendég színész nő éhen marad, hacsak én, aki itthon vagyok, nem cselekszem vendéglátóhoz illően. Körülnézek a meleg nyári estében, az égvilágon senkit nem ismerek, beóvatokodok a színház épületébe, még javában megy egy versenyelőadás, a jegyszedő nénik csendesen kvaterkáznak, riadtan piszsegnek felém, és egyiküknek sem rémlik, hogy ez az idegen valaha otthon volt itt. Tétován ácsorgok az előcsarnokban, magával ránt a múlt, hányszor jártam én ezen falak között, meglegyint a fájdalmasan jóleső, tocsogós érzés, de nem engedem, elhajtom, elvégre ezek a falak nem azok a falak, az épületet többször átépítették azóta, szóval ezek a falak *most* vannak, nem láttak engem, nem ismernek engem, nem tudnának mondani semmit rólam. Már hogyha a mondás igaz lenne, és a falak mesélni tudnának, de nem tudnak. Most van, és nem akkor, most vagyok éhes, nem beszélve a színésznőről, akinek vendéglátót játszva vacsorát ígértem.

Irénye jön felém, az örökös szolnoki művészeti titkár, ő köti össze a *mostot* az *akkorral*. Molsolyogva megölel, beszélnek, hogy itt vagy, mondja, szóval beszélnek, valaki felismerhetett, ez jó érzés, ahogyan az is, hogy azonnal felvisz bennünket a színészbüfébe, és már rendeli is a vacsorát. 1984 tavaszán neki mondtam, hogy ennyi volt, hogy még elviszem a negyedik osztályomat az érettségiig, aztán elmegyek Szolnokról. Ő természetesen nem emlékszik erre, nekem volt fontos ez. Lapátolom befelé az illusztris vendégnek rittyentett pompás vacsorát, számolom az éveket. Irénke trillázik mellettem, követhetetlenül pörög, ahogyan egy fesztivál házigazdájának pörögnie kell. Negyvenegy, erre jutok, negyvenegy éve, hogy elmentem Szolnokról.

A Vargából mentem el, abból a gimnáziumból, ahol a főszerkesztő tanít most, ő kért fel erre az írásra. Reggel nyolc lehetett, mostanában fel se tudok olyankor kelni, akkor már túl voltam a bölcsin, a gyerekkocsit tolvaj Annával száguldtam hajnalban a Kun Béla körúton, mintha így hívták volna, majd' minden reggel nulladik órák voltak az angol tagozatosokkal, szóval már két kávé túl álltam a zibongóban, és bámultam a lépcsőn felfelé kanyarodó színészcsapatot, köztük egy huszoneves fruskát, láttam már őt a *Tangóban*, és már megint Mrožeknél vagyunk, és a múltban, miközben ez a színész nő valószínűleg most parkol a már megnevezett panzió bejáratánál, érkezik a fesztiválra, mert annak az előadásnak az egyik főszereplője, amit én rendeztem. Ő most A Színész nő Magyarországon. Akkor reggel nyolckor bekéredzkedtem a „rendhagyó irodalomórára”, talán így mondták, bámultam

őt meg a többi, utólag gondolom már, halálosan álmos színészt, és nem mertem őket megszólítani. Őt pláne nem, pedig akkor még ismeretlen kezdő volt. Tudtam a nevét, Udvaros Dorottya. Ennél a színháznál két Udvaros van, mondogatta Kukuja, a félbolond mindenes, ahogy sepregetett a színházi műhely udvarán, mert az udvarért volt felelős, de mindent rábízta, ő meg járta a várost a triciklijével, na ezt itt mind húzni kéne, és annyit meghagyni, hogy ezen az udvaron áll most a Szigligeti Stúdiója, ott fogjuk holnap játszani kedvenc szerzőm, Jon Fosse *Őszi álmom* című drámáját, ebben játszik Dorottya – és ebben játszik Sára is, akivel most vacsorázunk.

De vajon van-e olyan, hogy tisztán a *most*? A végtelen időfolyamot mi daraboljuk tegnapra, mára, holnapra, de az Idő, Fosse központi témája, az Idő egy. Épp benne vagyunk, mert élünk, vagy még/már nem vagyunk benne. Filozófiai probléma, buta vagyok hozzá, csak azt élem meg itt most Szolnokon, hogy velem van a teljes életidőm, ha akarom, ha nem. És abból az életnyi puttonyból most, hogy egy pillanatra visszatértem a városomba, beözönlenek a jelenbe a múlt foszlányai. Ezek a foszlányok, akárha az idő szövetét öszszefonó kötelékek egymásba gabalyodnak a jelenből sarjadó szálakkal, ezek képezik meg világomat, és amikor ez a test, a testem, értelmezhetetlen tárggyá, darabbá, tetemmé válik, ez az időgombolyag, én magam, semmivé lesz, megszűnik létezni. Volt, nincs. De akkor mi lesz azokkal az emlékekkel, amikből felépül az életünk, kérdezi a Nő Háy János drámájában, az *Elemben* – milyen jó lenne azt ebbe a szolnoki stúdióba egyszer elhozni –, amire csak annyit mond a Férfi, minden megy a kukába. Akkor majd a falak csak falak maradnak, a kapun a kilincs egy fémdarab, a Jólét ABC utcasarka csak kövek találkozása, pedig Mucsi Zoli, ő játssza különben a Férfit, ott nyomta kezembe a *Mulatság* című Modern Könyvtár-kötetet. Már megint Mrožek, pedig őt már én is rég elfeledtem, ahogyan a világ is. Akkor zsebre tettem a kötetet, és Zoliról megfeledkezve a szolnoki diákszínjátzókkal megrendeztem az előadást.

Zoli majdani szerepét, mert – mint mondják – legendássá vált előadás született később a Bárka Színházban ugyanebből a szövegből, *S legény* szerepét egykoron Totis játszotta, akivel most, a szolnoki fesztivál után egy hónappal, az Ördögkatlanban találkozom. A feleségét kíséri, aki autista gyerekek festményeit hozza Szolnokról Beremendre. Pistivel megöleljük egymást a kiállítótérben, idősödő, pocakos ember, nem lett belőle színész, ez fájhat neki. Ahogy ölelem, belém hasít, hogy mögöttem, a szomszéd teremben kiállítottuk a három jelmezt, rajtuk a név: Pepe, Kapa, Rémusz, meg lehet vásárolni őket, és ezzel támogatni egy sérült gyerekeket segítő alapítványt. Vajon Pisti észreveszi-e, és ha igen, az észrevevés mostpillanata mit hoz elő. Három kopott, ócska öltöny, mert ennyi, nem több. Aki ismeri a három híres színészt, annak talán érdekes, aki látta az előadást, annak beugrik egy élmény is, ha Totis meglátja, talán egész élete előzuhan a múlt hozzánőtt zsákjából.

Most, az Ördögkatlan zárásakor, pittyeg a telefonom, egykori tanítványok, Ida, Évi, Ági, Laci küldenek fotót, ölelik egymást, nevetnek, boldogok, fölötte egy másik fotó, talán most küldték át, talán tavaly, amikor ugyanígy örültek, azon a másikon ballagási kép, én öltönyben, jobbról-balról belém karolnak a lányok, 1984-et írjuk, elballagatom az osztályomat, erről beszéltem azon a tavaszon Irénkének, aztán elhagytam Szolnokot. Ha jól gondolom, a Lenin-szobor felé ballagunk, oda kellett, vajon hová lett az a szobor, ami most már csak egy felismerhetetlen kődarab, és nem jelent semmit. A helyén vagy úgy körülbelül arrafelé most egy halászó ember szobra áll, logikus, mögöttem a Tisza, amit most, mert mindig most van, bámulok a gyaloghídról, és utánakiáltok a színésznek, utolérlek!

Másnap délelőtt a szakmai beszélgetésen kedves emberekkel elemezzük az *Őszi álomot*. Én maradok csak, meg a férfi főszereplő, a többiek már elutaztak, mindenkinek dolga van, Dorottya forgat. Tegnap, az előadás után megöleltük egymást, siker volt és szeretet. Most is az van, a jelenlévők agyondicsérik a produkciót, én meg arról beszélek, mi másról, mennyire sokat jelent nekem ez a visszatérés. Hogy az egykori tanár meg hogy az akkor kezdő színész, immár nagybetűs Színész, együtt dolgozhattunk, és hogy Szolnokra visszatérhettünk. És hogy milyen jó, hogy *most* és soha nem tudhatjuk, mit hoz a *majd*. Beszélek, és közben gomolyognak az emlékek, hát igen, eddig megírt mondataim fele kihúzandó lenne, de hagyom. Nincsen *most* önmagában. Belépsz valahová, egy idős férfi, hosszú haja, szakálla van, viszonylag jól tartja magát, kábé ennyit állapít meg az, aki rád néz. De te az egész életedet hozod, ahogy *most* belépsz. Beszélek, megfelelek a feladatnak, és látom magam előtt az egykori színészbüfét, tudom, nem ezek a falak voltak, ahogy egy délutáni Hamlet-előadás szünetében (vagy Az ember tragédiája?, mindegy is, Paál Isti rendezte) néhányan a *Mozgó Világ* szerkesztőségéből mosolyognak felém, és én boldog vagyok, hogy felismertek, lám, *most* is emlékszem. Alexa vagy Vánca vagy Reményi megkérdezi, mit kérsz, én szabadkozom, ők unikumot rendelnek.

Ahogy vége a szakmainak, kisurranok a teremből, tartom rituális szokásomat, gyalog sétálok a vasútállomáshoz. Teszek egy kis kanyart, a Vargánál kezdem, mindig hosszú, fehér köpeny volt rajtam, Bíróság, egy adott napon az iskolából ugrottam át a válóperemre, szerkesztőségi épület, ide hoztam az Erika írógépen pötyögött színikritikákat, Verseghy könyvtár, soha nem vittük vissza a Modern Könyvtár-kötetet... jön majd a művközpont, *most* talán Agóra a neve, mellette-mögötte a hotel, Pelikánnak hívták akkoriban, Taub János magyarázta nekem egyszer, hogy pont olyan, mint a ronda, befejezetlen, úgynevezett modern blokkházak Romániában, nem húzom már át a szavakat. Ezek *most* csak falak, kövek, fák, bokrok, járdák, nincs jelentésük, csak én hordozom köztük a jelentést, általam nyernek értelmet és múltat a tárgyak, az épületek, az ismeretlen emberek. Viszonyba kerülök velük, magával a tájjal. S ebből a viszonyból születik a szó: haza. Kerüljük ezt a szót, én mindenképpen, mert nem tudom, mi az, és attól félek, valaki egyszer megkérdezi tőlem, szeretem-e a hazámat, és arra igennel vagy nemmel kell válaszolni, miközben a haza nem több, mint az a vasbolt, ami mellett éppen elmegyek, és rémlik, hogy az egyik tanítványommal vásároltunk itt majd egy fél évszázada szögeket, nem tudom, miért, nem tudom, miért vele, de tudom, hogy jókedvünk volt abban a néhány percben, ahogyan hazám nekem ez a házhely is, különben mindjárt az állomásra érek, üres telek, de mintha itt lett volna az a lepukkant kerthelyiség, ahová betértem egy korsó sörre, mert volt másfél óram a hódmezővásárhelyi átszállásig, amikor is éppen katonának vonultam be abba a városba, és először jártam Szolnokon, ahogy sört is először ittam akkor életemben.

Most a vonathoz megyek, de viszem magammal az életemet; *most* ezt az írást pötyögöm a laptopba, és beleírom az életem darabkáját, és azt mégsem húzhatom ki; *most* a gyaloghíd közepén állok, a korláthoz támaszkodom, utolérlek majd, mondom a színésznek, és bámulom a vizet. Felemelem a fejemet, nézem szemben a hidat, jönnek-mennek rajta az autók, kamionok, gyalogosok, ott támasztom én is a korlátot, velem támasztja azt Mrožek emigráns lengyel író és mexikói felesége, döbbsen nézzük a megáradt folyót, a színház irányába mutatok, magyarázok neki Paál Istiről meg a Tangóról, hogy várták őt a premierre, de disszidensként nem engedték be az országba, ezt talán ő mondja nekem arra a kérdésre,

miért nem tudott itt lenni, Istiről mesélek, meg egy fantasztikus színésznőről, aki Ala szerepében debütált, azóta híresség lett, valószínűleg most parkol a tiszaligeti szállodánknál, nézzük egymást a két hídról, én meg én, akkor és most, egy pillanatra összeér az akkor és a most, aztán indulok, mert utol kell érnem Sárát, hogy együtt vacsorázzunk, ha találunk egy helyet, ami még nyitva van.

BISTEY ANDRÁS

VOLT EGYSZER EGY SZERKESZTŐSÉG

Közel négy évtizedet töltöttem a Szolnok Megyei Néplap, később Új Néplap szerkesztőségében, és ennyi idő alatt sok olyan humoros esemény történt, amelyek közül talán érdemes felidézni néhányat. Ha másért nem, hát azért, hogy ne vessünk egy kicsit.

A Bayern München Szolnokon

Valamilyen rendezvényre mentünk a fotóssal, amikor észrevettem, hogy a Tisza Szálló előtt áll egy autóbusz, amelyen nagy betűkkel a Bayern München felirat szerepel. Mondtam a kollégának, készítsen olyan felvételt a buszról, amin látszik a felirat, jó lehet az még valamire. Aztán meg is feledkeztünk a képről, de a következő év márciusának végén csak eszünkbe jutott. (A busz egyébként, mint később kiderült, azért állt a Tisza Szálló előtt, mert a német sportegyesület, ha éppen nem volt rájuk szükség, bérbe adta a buszait utazási irodáknak.)

Akkoriban az volt a szokás, hogy az április elsejei lapban mindig megjelentettünk egy-egy blőd hírt, remélve, hogy az olvasók jól derülnek rajta. Abban az évben azt találtuk ki, hogy a Bayern München labdarúgói a városba érkeztek, és edzőmérkőzést játszanak (már nem emlékszem pontosan, hogy) a Szolnoki MÁV vagy az MTE csapatával, és a buszos képpel hitelesítettük a hírt.

Csörögtek a telefonok a szerkesztőségben, focirajongók érdeklődtek, hogy lehet jegyet szerezni az edzőmérkőzésre, de csörögtek az szolnoki egyesületnél is. Néhányan a környező városokból, falvakból is bejöttek, hogy személyesen intézzék a jegyet a mérkőzésre. Amikor megtudták, hogy az egész csak áprilisi tréfa, nem mindig nyomdaképes stílusban tanácsolták, hogy kikkel szórakozzunk.

Vonattal Calgaryba

A következő április elseje előtt elhatároztuk, olyan „hírt” jelentetünk meg a lapban, amelyről biztosan tudják az olvasók, hogy csakis áprilisi tréfa lehet. Megírtuk hát, hogy barátságvonat indul Szolnok kanadai testvérvárosába, Calgaryba.

Talán földrajzoktatásunk hiányosságait bizonyítja, de sokaknak nem tűnt föl, hogy Kanada, így Calgary is az Atlanti-óceán túlsó partján terül el, ahová nem a vonat a legalkalmasabb közlekedési eszköz.

A polgármester az üstökét vakarja

D. Szabó Miklós hosszú időn át nevezetes alakja volt a szerkesztőségnek. Riportjait, interjúit szerették az olvasók, egyebek mellett azért is, mert ízesen fogalmazott, gyakran tett derűs kiszólásokat. Egyszer valamelyik tiszántúli város polgármesterével készített interjút, amelyben egy rázósabb kérdést után azt írta, hogy a polgármester hosszasan gondolkozott a válaszon, miközben gondterhelten vakarta az üstökét.

A nyomdában viszont a sietség, a késő esti fáradtság, esetleg a szedők tréfás kedve miatt az üstökét szóból kimaradt az első két betű.

A polgármester ingerülten telefonált a főszerkesztőnek, s emelt hangon panaszkolt, hogy rajta röhög a város. Helyreigazítást követelt, s alig lehetett meggyőzni, hogy az csak rontana a dolgon, még jobban felhívná a figyelmet az esetre.

„Nem értelek, Vicám...”

Hosszú ideig Varga Viktória volt a belpolitikai rovat vezetője, aki úgy vélte, hogy a rovat fiatal tagjait nem csupán tanítania, irányítania, de nevelnie is kell. Amikor tudomására jutott, hogy az egyik szerkesztőségi bulin a rovat fiatal gyakornoknője összejött az egyik idősebb kollégával, aki a háború előtt az illegális kommunista párt tagja volt, behívta szobájába a lányt, alaposan leszidta. Szégyellje magát, hogy lefeküdt azzal a vén emberrel. Aki azért nem volt olyan öreg, ötven körül járhatott akkoriban.

A kolléganő öntudatosan visszaszólt: „Nem értelek, Vicám, hiszen ő egy veterán!” A rovatvezető köpni, nyelni nem tudott, csak mutatta a lánynak, merre van az ajtó.

Könyvek az asztalon

A kulturális rovatnak több vezetője volt az évtizedek során. Egyiküknek mindig tartott az íróasztalán öt-hat könyvet, többnyire a marxizmus klasszikusainak műveit. Rossz nyelvek szerint azért, hogy aki bemegy hozzá, lássa, milyen lelkesen képzi magát ideológiai téren. Ezen a kollégák csak mosolyogtak, azonban a tördelőszerkesztő az egyik alkalommal, mikor a rovatvezető nem volt a szobában, fölháborodottan mondta: „Csak játssza az eszét, hogy mennyit olvas, pedig ennyi könyvet nem is lehet elolvasni!” A kollégák fölnevettek, ő pedig hálás mosollyal nyugtázta vélt egyetértésüket.

Gödörben

Egy időben Körmendi Lajos is a szerkesztőségben dolgozott. Szerette csiszolgatni, javíttatni az írásait, mintha a napilapba is az örökkévalóság számára írt volna, és ez néha konfliktushoz vezetett közte és a kéziratot váró szerkesztők között. Különösen akkor késedelmeskedett, ha valami bosszúság, kellemetlenség érte, ahogy mondani szokta, „gödörbe került”.

Egyik alkalommal hosszabb riporton dolgozott, ám nem haladt, a szerkesztő hiába várta az anyagot. Végül már főszerkesztő tett neki szemrehányást a késésért. „Gödörben vagyok”,

hangzott a mentegetőzés, mire a főszerkesztő vérfagyasztó nyájassággal kérdezte: „Mondja, kedves Lajos, milyen mély az a gödör, mikor fog belőle kimászni?”

Rózsák a tapétán

A négy évtized alatt több főszerkesztő is állt a lap élén. Egyikük sokféle egyéni gonddal küzdött akkoriban, rosszkedvű volt, ideges, bár igyekezett, hogy a kollegák előtt ne mutassa feszültségét.

A kulturális rovat vezetőjének szobájában voltunk néhányan, már mindenki végzett az aznapi munkájával, beszélgettünk, amikor hirtelen nyílt az ajtó, s belépett a főszerkesztő. A diskurzus hirtelen abbamaradt, dermedt csend támadt. A főszerkesztő megtorpant, de mielőtt bármit mondhatott volna, megszólalt Szabó János kollégánk: „Abban a szobában, amelyikbe belép, a tapétán is elhervadnak a rózsák.”

Időjárás-jelentés

Az úgynevezett központi anyagokat, vagyis a kül- és belpolitikai cikkeket, és az időjárás-jelentést is a röviden csak KS-nek nevezett Központi Sajtószolgálattól kaptuk, és ezekből az anyagokból magunk szerkesztettük meg a nem megyei témákkal foglalkozó kül- és belpolitikai oldalakat. A cikkek végtelen telexszalagokon érkeztek a KS-től egy régiségszámba menő szovjet gyártmányú készüléken, ám ha éppen zivatar volt, a gép megbolondult, és összevissza keverte az anyagokat, sőt egyes bekezdéseket, sorokat is, olykor pedig csak egyetlen betűt ismételt több soron át. Egy ilyen felhőszakadásos napon még idejében összekapartuk a kül- és a belpolitikai oldalak anyagát, az időjárás-jelentést azonban már nem tudtuk kislabizálni. Végül a szerkesztő megbízott, írjak egyet én, „de érvényes legyen”. Az aznap megjelentet kissé átfogalmaztam, majd leadtam a tördelőnek. Szerencsém volt, az időjárás nem sokat változott, nagyjából még hőmérsékletet is eltaláltam.

Félreértés

Varga József főszerkesztő szinte minden jelentkezőt fölvet. „Lássuk, mit tud!” A szerződés azonban csak háromhavi próbaidőre szól, aki az alatt nem bizonyított, azt elküldte.

Így került a laphoz egy fiatal nő, aki arról lett nevezetes, hogy mint egy omladozó vár, olyan volt, nem sokáig állta a férfiak ostromát, akik aztán inkább több, mint kevesebb szerencsével rövidezen meg is környékezték. De nem mindenki, amit a hölgy mellőzésként érzékelt. El is panasolta egyik kolléganőjének, hogy nála már majdnem minden férfi kolléga próbálkozott, viszont a kulturális rovat négy tagja nem. „Betegek ezek, vagy mi van velük?”, érdeklődte sértődötten. Ám nem erről volt szó. A rovat négy tagja közül hárman épp abban az időben voltak friss házások, a rovatvezető pedig kiegyensúlyozott, jó kapcsolatban élt.

Miután azonban a hölgy az újságírás iránt nem mutatott különösebb tehetséget, a főszerkesztő rövid úton elküldte.

Szerkesztőség vagy munkaügyi iroda

A szerkesztőség a Hatvanasként ismert bolttal szemben volt, a Kossuth tér sarkán. Az épületben más hivatalok, többek között munkaügyi iroda is működött, és előfordult, hogy annak az ügyfelei is a szerkesztőségbe kopogtak be.

A kulturális rovat vezetőjének a szobájában ültünk, amikor egy eléggé lepusztultnak tűnő házaspár lépett be, nyilván eltévesztette az emeletet és az ajtót. A férfi megkérdezte, van-e munka. Császtvay István rovatvezető érzekelte, hogy itt valami tévedés van, de tréfára fogta a dolgot, és nagy komolyan azt mondta, hogy munka az éppen lenne.

– Micsoda munka?

– Olyan, hogy sokat kell írni.

– Írni? – kérdezett vissza a férfi szinte ijedten, s rászólt a feleségére. – Gyerünk innen!

DIANA SENECHAL

TORKOLAT

Szolnokon található a Tisza–Zagyva-torkolat.

A település, egy angol nyelvű blog szerint, legalább hatvannyolc ostromot élt át.

A gyönyörű Szolnoki Galéria a város egyik zsinagógája volt.

A Varga Katalin Gimnáziumban drámakör működik.

Nagyjából ennyit tudtam Szolnokról, mielőtt ide költöztem 2017 októberében. (Azért egy kicsit többet, de az egyszerűség kedvéért maradjon így.)

És most, majdnem nyolc évvel később?

Nem sorolok fel ezernyi tény, élményt, véleményt, amit azóta magamba szívtam, inkább arról beszélek, amit legelőször tanultam meg itt: valószínűleg mindannyiunkban vagy legalább minden szolnokiban létezik egy Tisza–Zagyva-torkolat. Vagyis mind a Tisza, mind a Zagyva bennünk folyik, és bennünk is találkoznak. Tudom, ez kicsit bolondosan hangzik, de vannak igazságok, amelyek csak a bolondságon át látszanak, és szeszélyesen közelítve érthetőbbek.

Honnan származik a Tisza és a Zagyva elnevezés? A néveredetekről sok teória van. Szádeczky-Kardoss Samu szerint: „A szkíta *tij-* tő az iráni *-ah* képzővel ‘folyó’ jelentésű főnevet adhatott, s így keletkezhetett a mai Tisza név őse.” A zagyva szó jelentése: zavaros, értelmetlen. Eredete ismeretlen, de lehet, hogy a szláv *sadjati*-ből (üledpedni) származik. Szóval az egyik név folyót jelenthet, a másik ülededést.

Empirikusan a Tisza szélesebb, mélyebb, határozottabb folyású, célirányosabb, a Zagyva pedig sekélyebb, de számomra elbűvölőbb; ahogy ide-oda csordogál fák, füvek, virágok, kacsák, hattyúk és kócsagok között. A Tisza folyószzerűbb, a Zagyva időnként inkább patakhoz hasonlít.

Mindenkiben él valamiféle kettősség: a nemes, állhatatos erőfeszítés és a játékos, keszkesza kísérletezőkedv. (Egyébként mindkettő tartalmazza a másikat is.)

Két évig laktam a Zagyva mellett, aztán a Tisza közelébe költöztem. Így mindkettőt jól ismerem. Amikor a Zagyva mellett voltam elszállásolva, az életem kísérletezésnek tűnt Magyarországon. Akkori lakásom ablakából minden óra, minden nap más volt. Láttam napfelkelteket és trillázó, sötét éjszakákat. Láttam, ahogy a fűzfa leveleket növeszt, hullat, és láttam hóesést. Gyakran hallottam nagyon izgalmas madárhangokat. Vajon milyen madaréi lehetnek? Kiderült, fekete rigóé. Megszerettem a dalát.

Abban az időszakban kezdtem magyarul olvasni, majd fordítani verset és prózát. A gimnáziumban, ahol nyelvi lektorként dolgozom, elindítottam néhány projektet: Shakespeare-előadásokat (a fesztivált csak később), tizenöt perces koncerteket. Akkoriban nem tudtam, meddig maradok az országban, csak azt, hogy még sokáig szeretnék. Fontosnak tartottam, hogy elmerüljek a magyar nyelvben. Elkezdtem irodalmi rendezvényekre, filmekre, koncertekre járni.

De térjünk vissza a Zagyvához: sétáltam, bicikliztem a folyó mellett, láttam a nyírfákat, kacsákat, hattyúkat, a rengeteg virágot. Jártam a Tallinn városrészben, olvastam

a régi Tallinn moziról a Bajnai Zsolt helytörténész által írt és szerkesztett *blogSzolnok*-on. Többször jártam a Zagyva cukrászdájában. Tovább is bicikliztem Zagyvarékas felé a földúton. (Sokkal messzebbre is, Sárospatakra, Szegedre, de hagyjuk most ezeket.)

Három év után vettem egy kis lakást a Tisza közelében. Letelepedési engedélyt kértem és kaptam, az iskolában megszerveztük a Shakespeare-fesztivált. Kezdetét vette egy számomra stabilabb, célirányos időszak.

Most a RepTár és a Marcipán cukrászda közelében lakom. Szinte mindennap sétálok, futok, kerékpározom a Tisza-parti sétányon. A Zagyvához képest a Tisza szigorúbb, komorabb, a mellette lévő fák pedig magasabbak. Életem jelenlegi korszaka is fegyelmezettebb: nyolc éve tanítok a Varga gimnáziumban, két éve dolgozom egy nagy projekten (Cseh Tamásról és Bereményi Gézáról írok könyvet angolul), s már nem kérdés, hogy szeretnék-e itt maradni. A kapcsolataim is mélyebbekké váltak. Ez az én Tisza-korszakom.

De az emberi élet minden korszakának több rétege lehetséges. A Tisza nemcsak mély, célratoró, komoly, hanem olykor kanyarog is. A múltban problémásnak, veszélyesnek tartották a kanyargósságát, ezért 1846-ban megkezdték a szabályozását. A folyó akkor 1419 kilométeres volt (és az akkori Magyarország határain belül folyt), ma már csak 962 kilométeres, tehát a mostani „egyenessége” mögött egy ősbibb szeszélyesség húzódik.

A Zagyvával fordított a helyzet: egy folyó, egy ember „kanyargóssága” nem feltétlenül a komolyság hiányát jelenti. Vannak, akik többször váltanak munkahelyet, pályát, talán irányt is, viszont jól dolgoznak, sok tapasztalattal rendelkeznek, bölcsen tekintenek a világra. De fordítva is lehet: sokak élete egy szűkebb helyhez kötődik, ám ott mindennap valami újat találnak, fedeznek fel.

Néha egy-egy diákom, aki elkezdte írni az esszéjét, de témát szeretne váltani, megkérdi: szabad? Hát persze! Az alkotás, a gondolkodás időnként irányváltással jár, mert az írás hatására, írás közben más szemszögből látjuk a dolgokat. Miként az az ember is, aki már nem látogatja, nem felfedezi az adott várost, hanem lakik benne.

Ahogy folyik bennünk egy Tisza és egy Zagyva, ugyanúgy létezik egy lakó és egy látogató. Mind a kettő fontos, hogy legyen, hiszen ha egy adott településen élsz, de „nem látogatod meg” néha, akkor unalmassá válik, mert azt hiszed, már mindent tudsz róla. De ha csak látogató vagy, és nem laksz benne, akkor a sok élmény, tudás a felszínen marad, nem ülepedik le. Az a szerencsés, ha az élet összhangba hozza bennünk a lakót és a látogatót.

De miért kell (látszólag) ellentétes archetípusokban gondolkodnunk: Tiszában és Zagyvában, látogatóban és lakóban? Nem elég beismerni, hogy az ember tele van bonyolultsággal, paradoxonokkal? Mondanám, szeretjük az archetípusokat, azokat az egyszerűsített kifejezéseket, amelyek bonyolult dolgokat rejtenek. Herman Melville *Moby Dick* című regényében is található ilyenfajta párosítás: *the warp and the woof*, azaz láncfonal és vetülékfonal, ahol a láncfonal a szükségszerűséget jelképezi, a vetülékfonal pedig a véletlent.

Ám mindhárom párról (Tisza–Zagyva, látogató–lakó, láncfonal–vetülékfonal) azt is állíthatjuk, hogy nem ellentétesek, inkább erősítik egymást találkozásiikkor, mert bizonyos

helyen találkoznak: a torkolatban, a pillanatban vagy egy szőnyegben. S mivel találkoznak, kapcsolódnak is egymáshoz.

De mi is az a torkolat? Olyan hely, ahol a folyó tóba, tengerbe vagy másik folyóba ömlik. A torkolat szó a torok főnévből származik. A torokból ered az emberi hang is, amely lehet kellemetlen ricsaj, de a beszéd, az ének hordozója is.

Szóval ahol a Zagyva találkozik a Tiszával, a kísérletező játékoság a komolysággal, ott kezdődik minden. Az az élet torka, ahol más minőség teremődik. „A káosz mélyén rend ül” (Platon Karataev).

Végül kedvenc sétautamat ajánlom két változatban is.

Legyen a kiindulópont a Marcipán cukrászda. Ha süteményt vagy fagyaltot szeretnél, indulás előtt ott vehetsz. Az indóháznál fordulj balra, s ha kedved van, látogasd meg a Rep-Tárt. Aztán fordulj jobbra, majd balra, menj föl a gátra, amin a Tisza-parti sétány fut, majd ott megint balra tovább. Ez a gyalogosok autópályája. Sokan járnak erre, kerékpároznak, futnak is, némelyikük gyorsan halad, mások lassan. Ha te lassan mész, érdekes dolgokat vehetsz észre: romos vasúti épületet, kajak-kenu kölcsönzőt, hatalmas nyárfákat, hallgathatod a levelek susogását, később megláthatod a Tiszavirág hidat, amely a Galéria (az egykori zsina-góga) felé mutat. Ha továbbhaladsz a sétányon, az elhanyagolt Tisza Szállón túl átsétálhatsz a rózsakerten, aztán a Lengyel légió utca következik, s eljutsz a Varga Katalin Gimnáziumhoz, ahol a drámakör (diákszínpad) továbbra is virágzik. Innen folytasd az utadat fel a lépcsőn, át az úttesten, a Zagyvához. A túoldalán, majdnem a torkolatnál található a Várkapu, ahol megtudhatsz ezt-azt az egykori várról (többek között az 1552-es török ostromról), de most maradjunk ezen az oldalon, és haladjunk balra a Zagyva-parti sétányon. A második hídnál fordulj jobbra, s akkor nemsokára eljutsz a Zagyva cukrászdába. Ha nem szeretnél még egy fagyaltot, tovább is mehetsz a gáton, ott már földúton, a vasúti híd felé.

De máskor másképp is történhet: már ismered az utat, alig tudatosul benned, hová mész. A RepTár teteje úgy néz ki, mint egy régi fakápolna. Átsétálsz a parkolón, átszaladsz az úttesten, fel az emelkedőre. Mindenféleképpen gondolkodsz. A magas fű ide-oda leng a szélben. Elfelejtettél válaszolni egy fontos e-mailre. Majd, később. Vagy mégis inkább most? Előveszed a mobilodat. Megállsz egy fa alatt (az árnyékért), elkezded pötyögni, de nem jutnak eszedbe a megfelelő szavak, töröld az üzenetet, a mobilodat a zsebedbe teszed. Inkább otthon, laptopon. Már látod a gyaloghidat. Felhők gyülekeznek, sötét az ég. Kigyulladnak a híd lámpái. Esmi kezd. Körötted minden szürkévé válik (a lámpákon kívül), száguldanak melletted bringák és rollerek, hullámzik a szél, mész tovább. Igazából nincs célod, csak menni akarsz. De az eső záporra nő, na bazmeg, a boldog bolondság állapotát felfüggeszted, megállás nélkül rohansz hazáig. Bemész a lakásba, előveszel egy törölközőt, hajad köré tekered, még csuromvizesen leülsz, és csak ennyi tör elő a torkodból: Istenem, de jó, hogy itthon vagyok.

MATUZ JÁNOS

ZOUNUK

Először nem is a kés zavarta, ami olyan erővel fúródott belé, hogy a penge és a nyél találkozásánál kiszélesedő markolat a behatolás mentén a bordáit is összezúzta. Tapasztalatlan szúrás volt. Vak és romboló. Gyikicselés, amely elsőre úgy tűnik, nem halálos, de ami a szervekben mégis olyan károszt okoz, aminek a vége kínkeserves lábadozás után bekövetkező halál lesz. Aki kést ragad, annak tudnia kellene, hogyan szabad használni. Az élet szent. Megvonása komoly dolog. Zounuk katonaember. Harcos élete során egyetlen alkalomra sem emlékezett, amikor kontár módon mérte volna ki a halált.

Sok halált osztott. Harcos idők voltak. A kereszt még éppen csak felúszott a pannon égboltra, a kereszténység vetése még épp csak szárba szökkent. Minden ott csillogott még a születés nyákos bőre: az újszülött csecsemőkora homályos, fiatalága kiszámíthatatlan. A felnőttkor még a látóhatár mögött. A tegnaptól nem következett a ma. A mából nem mutatkozott semmi.

Zounuk minden pillanatát élvezte ennek a mában ragadt létezésnek, amelyik élni akart, ezért rúgott, csípett, karmolt.

Ő, Zounuk is élni akar. De most itt ez a kés a szétkuszált bordái között. Hetekig nem tud majd sem ülni, sem állni. A köhögés, a nevetés kész próbatétel lesz. Alhat majd állva, egy fának támaszkodva, mire összeforr, és minden úgy lesz. . .

Elmosolyodik: ez most nem lesz „úgy”. Ez most úgy lesz, hogy meg fogsz halni. Neked kampó, barátom. Neked reszeltek! Már nincsenek hátra csak perceid.

A katonaember saját testének legfelkészültebb doktora, és ez a privát doktor most azt súgja: a kés mélyen belefარagott a májba. Vagyis a teljes összeomlás előtti utolsó perc következik.

– Mosolyogsz, uram? Akkor hát nem haragszol?

Zounukot a bordái között feszülő késnél is jobban zavarta ez a kérdés. Meg a hozzá párosuló nedves kutyatekintet. Ha valaki csüdig jár a csalánban, és pusztá két kezével szaggatja, hogy a föld valami csalánnál hasznosabbat teremhessen, akkor ne kérdezzék már meg tőle, hogy nem csíp? De, csíp, hogy rohadna meg, de az a dolga! Neki meg a két karja vállig bedagad majd estére! Mindennek megvan az ára. Ő még abban nőtt fel, hogy a dolgokat csak így, személyes nekifeszüléssel lehet jobbá tenni. Nagy hatalmú ember volt. Ispán. De attól még maga irtotta a csalánt. Estére az ő dereka is ugyanúgy fáj, mint a többieké. Mint az övéié. A fájós derék és a vállig feldagadt karok elhozták számára a megbecsülést. Az övéi, ami azt jelentette, hogy én is ti. A király úr, István álma erre az egyszerű ragozásra épült: ti és én, azaz mi.

– Mosolyogsz, uram? Akkor hát nem haragszol?

Zounukból erősödő hullámokban szakad fel a düh. Nyomorult ember! Megbicskázol, közben meg megbocsátást kérsz? Kérsz???! Esedezell! „Puncsolsz!” Fogalma sincs, mit jelenthet ez a „puncsolsz”, de így, agóniája elején most ez jött ki: „pun-

csolsz!” Baljósan verdeső, ocsmány szó. Ha jelent egyáltalán valamit, annak ehhez a dohos dunai bárkához és a kés még egyre markoló csikászhoz kell valami közének lenni.

„Kell valami közének lenni”... Jól van ez így? Nincs: ami eddig működött, az kezd nem működni... Isten, így veszel el mindent – darabonként?

A csikász keze remeg a kés markolatán, amibe kapaszkodik, ettől a kés hegye, mélyen bent a májban, örvénylő-daráló munkát végez.

Szép halált akartam. Katonahalált. Jöjjön valaki, egy nálam ügyesebb, gyorsabb. Akitől még az utolsó pillanatban is lehet tanulni. Aki majd lefektet az almafa alá, és elmormol értem egy fohászt. Zounuk ezt szerette István király álmában: hogy a méltóknak megadatik egy szép korban a szép halál. Hogy az lehetsz, akinek születni rendeltetted, és nem a kinyalt tárgy jogán csúszol fától fáig...

Mi az, hogy szép halál? Te, csillagösvények vándora, vágatsz a széellel, majd találkozol egy nálad gyorsabbal, erősebbel, aki haláloed pillanatában a legjobb barátod lesz. Agóniád közben ott lesz a kezed az ő kezében, ő tartja a tiédet, a tekintetek összekapcsolódik egy mindennél erősebb kötéssel, és örökre barátok lesztek. Van ennél szebb?

De most itt van ez a Murtmur, aki most áttörte a májvonaladat, és vad rémületében már a lépeden farigcsál.

Vajon egy ilyen hentesmunkához mekkora düh kell?

Vagy mekkora félelem?

Félelem és meghunyászkodás: fertőzés, amelyik elgyengíti a lelket, és a földhöz szorítja a térdet. Térdre esett közösség halálra van ítélve. A mi közösségünk, a magyarok közössége még új alakulat: újszülött sorsa gondos szülők esetében nem lehet halálverem.

Szerelmes Egyetlen Élő Isten, kapud előtt állok: hadd legyek szabad!

Hogy ki vagy mi az, hogy „szabad”? Ja, hogy ja?! Újdonsült Háromlányegű Barátom, ez egy eléggé váratlan próbatétel most, hogy a máj és lép egyaránt a hasüregbe ürül, és ez a sűrű, sötét szutymó már a hörgők felé tart. De legyen: vállalom a kihívást.

Hogy mi a szabadság?

A szabadság?

Nem tudom.

Az ősi istenek okán sosem merült fel ez a kérdés. Életed egyszeri volt. A haláloed páratlan. Mégsem tűntél el egészen; beköltöztél földbe, vízbe, levegőbe, fába. Ezer és tízezer kócsod volt, és mind készen állt arra, hogy a létezésnek ezt az új szintjét neked megtanítsa.

Kócs? Az meg micsoda? Nem ismeri ezt a szót, kizárt, hogy valaha használta. Kócs. Talán kócsag?

Halad előre a megrepedt időben, körülötte törött tükrök, ittlétének utolsó mozzanatait azokban látja.

Jöjj halál?! Még ne! Hisz Te, Hármasalakú-Egylényegű Úr imént feltetted nekem egy kérdést! Itt talán a nekem szegeztél kifejezés lenne pontosabb. Vagyok én, áll ki belőlem ez a kés, a kés végén pedig ott fityeg az a rohadék. Miért nem a barátságról kérdeztél? Vagy a szerelemről? Miért a szabadságról? De megválaszolom, csak adj egy percet, csak egy pillanatot, amíg a szuvas sajka peremében megkapaszkodom kicsit ...

– Mosolyogsz, uram? Akkor hát nem haragszol?

Kussolj már! Megbicskáztál, örülsz! Te túl fogod élni ezt a napot. Holnap is vízre szállhatsz. Felfogod, hogy ez mekkora ajándék?

Szabadság... nézzük...

István úr a víz alá merített – szabad akaratomból. Kifontam a varkocsom – szabad akaratomból. Vasárnap délelőttönként templomba mentem – szabad akaratomból. Öt ágyasom közül négyet elküldtem – szabad akaratomból. Az ötödikkel utódokat nemzettem a Te dicsőségedre és az országéra – szabad akaratomból. Ha hívnak, megyek – szabad akaratomból. Ha ölni kell, ölok – szabad akaratomból. Ha halni kell, halok – szabad akaratomból. Mit kívánsz még, brotherwoor?

Murtmur, te nyomorult, ha nem fékezed meg a kezéd rángását, én megfojtalak! A seb, amit ütöttél, most már fáj nagyon!

Ennyire kell fájnóm, csak mert te, Murtmur, ennyire félsz?! Hát rohadj meg! Égj tüzes kátlanban életfogyt! Megváltást sose nyerj! Apadjon el kutyaszemed, és száradjon arcodra az esdeklő vigyor! Ne találj utat, se itt, se a túlvilágon! Lábfejed száradjon el, és te csupasz láb-szárcsontjaidon ragadj a földbe, mint egy madárijesztő, és ne haladj utadon! Saját nyelved fonódjon nyakad köré, lábad körme legyen hóhérvérték! Murtmur, te barom! Te nyomorult áruló! Te hitszegő! Te magad vagy a példa arra, hogy valamit elrontottunk. Nagyon.

– Mosolyogsz, uram? Akkor hát nem haragszol?

Én kereszteltelek meg, Murtmur, a családdoddal együtt. Te örömkönnyeket sírtál, és azt mondtad: köszönöm. Ha ezt az új istent nem is látod, engem látsz mint Isten legfényesebb követét. Így mondtad, ugye, könnyek között: földi angyalnak látsz, és ezután már életed sötét egén napként világítok. Asszonyod, mi is a neve? Karga? Ma este hazamégy, befekszel mellé az ágyba, a görbéjébe simulsz, és megduzzad ágyékd; elmondod-e neki? Igen? Mikor? Miután meghágtad, vagy mialatt éppen hágod?

Mialatt hágod. A tefajta emberek, Murtmur, azonnal akarják a megbocsátást! Ó, ezt nagyon megtanultad az új hitből!

Hogyaszongyahogyaszongya, asszony, mostan hallgassál, mer mostan elmondok neked valamit, de te csak kussoljál, és tárjad szét a combjaid! Emlékezel te a Zounuk nagyúrra, áldassék a neve ezerszer is, aki abban a kis kápolnában megkeresztelt minket, és kezünket fogva egészen Isten Úr asztaláig vitt, akinek te a kezét csókdostad, és a könnyed omlott, meg az enyém is, könnyben és kézcsókban fürdött ott az egész Mindenség, ne álljál le mostan, mozogjunk együtt! Kellesz most, Marga, te vagy most nekem az ízé... a meggyónószék vagy mi... Na, eztet a nagyurat én ma egy késsel megillemtem... szóval elrökken tettem ebből a világból... ledőftem, értsél már a szóból, és ne nézzél, ne kapálózzál, mert most az a dolgunk, hogy egyesüljünk. Ma elvettem egy életet. Adni akarok egy másikat. A magomat ebbe a te gyönyörű, halillatú méhedbe akarom vetni. Nekem csak te vagy, Marga, te vagy a hó, és te vagy a szél is... Te vagy a minden, még akkor is, ha ezt nem tudom neked kimondani. A jötevőnket ezért kellett leszűni.

Zounuk itt felröhögne, de a fekete szutyomó már a torkáig ér – hát csak harákol és vérborékokat köhög.

Hármasmégisegylényegű Úr, Te, aki a világot szavakkal teremtetted, és aki a hetedik napon megpihentél... tudod, én ezt szerettem meg benned először... bocsánat, Benned, hogy képes voltál elfáradni, és aki erre képes, az képes egy csodálatos, egy tökéletes világot teremteni. Micsoda áldás lesz egy ilyen világban Téged szolgálni!

Akkor miért születnek meg a rohadékok?! A gennyivadékokat miért engeded szaporodni? Miért nem hatsz oda, hogy csak a Jók születhessenek meg, és abortáljanak el a

méltatlanok? Hogy ők kicsodák? Azt Te, Hármasmégisegy, Te azt pontosan tudod, mert Te mindent tudsz. Mit is mondtam? Abo... aboreal... janak... Egy újabb szó, amit nem értek... de valami olyasmit jelenthet, ami miatt Neked, Úr, a hetedik napon talán mégsem kellett volna még megpihenni... És nézd el nekem, ha a számat most nem igazítom hálaimára: a Te végtelen bölcsességed okán most éppen meghalok.

Marga, Gyönyörű, a jótevőnket miattad kellett leszúrni. Miattunk. El is mondom, hogy volt, de te csak ne hagyjad abba az ágyékod örvénylését!

Dolgozok a Dunán, amikor látom, hogy valaki a partról lovastól a vízbe ugrik. A ló azonnal elmerül, és fel sem jön többé. A lovas meg csapkod a kezeivel, látszik rajta, hogy nem vízi ember. Hát odakormányzom a kis csónakot, és felhúzom. Teremtő Isten, hát ő az, a Zounuk úr, a mi jótevőnk! Ütögetem a hátát, hogy köpné ki a sok vizet, amit megivott. De látom, hogy a parton, folyás irányban nagy csapat fegyveres halad velünk együtt, és mind felém kiáltoz: hogy adjam nekik vissza ezt az embert, rúgjam vissza a vízbe, a többit majd ők elintézik! A régi hit emberei voltak, az mindjárt látszott. Kicsi vagyok én, Marga, és aki ennyire kicsi, az naggyá sose nő, akárhogy is iparkodik.

Te vagy az, Murtmur? Istennek hála! Drága barátom! Megmentőm!

Szeretlek, Marga, szeretlek igaz szívemből, nem is úgy háglak, ahogy kancát a csődör: csodálattal illetlek, és benned eljutok a világ pereméig. Eljutunk. Együtt.

Köszönöm, barátom! Két napja már, hogy a sarkamban vannak azok a lázadók. Lázadás ütötte fel a fejét az országban mindenütt. Sötét sarkokban újra felhorgadt a régi hit.

De Zounuk csak ennyit mondott, mert Murtmurnak alig volt homloka a sűrű haj alatt, alsó állkapcsa is szinte állatiasan széles és erős volt. Hogyan mondhatná el neki, hogy István király halála után az anyakirályné egy Itáliában nevelt, idegenszívű rokont emelt a trónra, egy festett majmot... De ez a nép nem fogad el maga fölött akárkit. Az ország hamar káoszba fordult, a táltosok és gyógyítók kezdték a régi isteneket megidézni. Azt hirdették, hogy a parázspatájú Csodaszarvas újra felrúgtatott az éjszakai égboltra, és szarvai ágaival nekilátott a szétzilált csillagképeket újra egyberendezni. Az íjlesztő nép pedig kezdett a Tejútra visszatalálni.

Fogadj magadba, szülj nekem utódot, Marga! Adj örököszt! Ha majd sír az a gyerek, akkor nem hallom, mit üvöltenek a partról a befont fejűek felém. Azt üvöltik, hogy döfd le a keresztényt! Döfd le, vagy téged is megölnék! Megölnék asszonyodat is! Folyik alattad a folyó, csíkász, de egyszer ki kell kötnöd! És ahol kikötsz, ott lesz neked a keresztút. Döntened kell, csíkász: velünk vagy, vagy ellenünk!

Én nem tudtam, Marga, hogy a magvetés pillanata, és az, ahogyan egy idegen testbe beleszalad egy kés... hogy az ennyire hasonló, ennyire egy tőből eredő kétfajta létezés.

Tényleg itt a vége. És ez a vég nem szép. A lélek még nem akar meghalni. De a test már a végső ponthoz ért. Húzzuk ki azt a kést, Murtmur, húzzuk ki együtt, te és én, és legyen vége. Már nem haragszom. Már nem érzek semmit. De mégis, egyvalami még izgat, még akkor is, ha itt és most nem az „izgat” a legmegfelelőbb szó. Az „izgat”, hogy mi lesz velem? A nevemmel? A csodával, aki vagyok. Fennmarad belőlem valami, vagy átmegegyek a tú fokán, és a Mennyországnak nevezett örökletbe párálok? Hiszen nem látja senki, hogy én most itt meghalok. Az ölt meg, akivel jót tettem...

Micsoda dráma! Zounuk úgy látja, már ha ebben a pillanatban lát még valamit, úgy látja, hogy a keresztényeknek van érzékük a drámai pillanatokhoz. Ha ez így van, akkor talán vala-

hogy ez a pillanat is fennmaradhat. És ki tudja, egyszer talán még szobrot is faragnak neki... Pogány készíti, keresztény, az is mindegy.

Milyen furaszerzet az ember: még a halála pillanatában is a jövőjéért aggódik.

– Mosolyogsz, uram? Köszönöm.

BALOGH ÁDÁM

SZOMSZÉDOK

Apám sírjánál ülök a szolnoki temetőben.
A mellette lévő nyughely 2024-es halottat takar.
Az új szomszéd három évvel később született,
mint apám, és tizennégy évvel tovább élt.
A nő kedvesen mosolyog rám a fotóról.

Apám sírja mellett eddig egy férfi
ütött-kopott gránittáblája állt.
Rajta a név, Andorfi (Albrecht) Béla,
és a felirat: Drága kicsi apunk.
Talán 1942-ben halálozott el.
Nem készítettem fotót a sírről,
nem hittem volna, hogy a temető élete is megváltozhat,
pedig gondolhattam volna,
hiszen a sírt nem gondozták.
Anyukám küzdött mindig
egy újra és újra kihajtó akáccal.

A régi szomszédot Andorfi (Albrecht) Bélának hívták.
A zárójel mintha a feloldozása lett volna annak,
hogy életében ezzel a magyarnak ható névvel
kellett takargatni a zsidó származást.
Vajon ki lehetett, és élnek-e még,
akiknek ő drága kicsi apujuk volt?
Hol vannak a gyermekei?
Netán ezzel a vésettél, ezzel a bátor,
zárójeles kinyilvánítással magukról
is lehullt a lepel, és elvitték őket munkatáborba,
s nekik sírjuk sincs?

Egyik alkalommal rákerestem az interneten,
ki volt apám sírszomszédja még életében,
és némi kutatás után nyomára bukkantam
egy archív adatbázisban.

Akár barátok is lehettek volna, ha egy korban élnek.

Egy cikkben olvastam, hogy hozzám hasonlóan
atlétikaversenyt is nyert fiatal korában,
meglehet, pont a Véső úti sportpályán.

Még az is lehet, barátok lettünk volna, ha egy korban élünk.

Az új sír lakójára nem kerestem rá.

Nekem már mindig az egykori
atléta és vasutas Andorfi Albrecht Béla
marad az apám sírszomszédja.

REKE BALÁZS

BIZTONSÁGI SZOLGÁLAT

Már fél órája véget ért a buli, de az emberek még kint álldogáltak a hely előtt, kiabálva beszélgettek, és a sörüket itták. A kidobó az utolsó alvó részegyet keltegette. Amikor az nem reagált semmire, odaszólt a DJ-nek, aki éppen a járólapokról bontotta fel szikével a leragasztószalagozott vezetéseket. Ketten állították talpra a mélyen alvó férfit, majd miután összecsukszott, egyikük megfogta a lábát, a másik a hónalja alatt tartotta, és kivitték a hely elé.

– Ismeri valaki ezt a barmot? – kérdezte a kidobó a kint álldogálóktól.

A legtöbben ránéztek, aztán elfordultak, és beszélgettek tovább.

Egy szőke srác odalépett hozzájuk. Szemügyre vette az ájult férfi arcát, majd megvakarta borostás állát, és előhúzta a cigarettáját a farzsebéből.

– Ugyanabban a tömbben lakik, mint én, azt hiszem, a hatodikon – mondta a szőke srác.

– El tudod vinni haza? – kérdezte a kidobó.

– Az ki van zárva! – tiltakozott azonnal a szőke srác. – Nézz már rá! Hogy cipeljem fel oda? Egyedül lakik, nincs, aki segítsen bevinni. Vágod, haver? Nem az én dolgom, majd tanul belőle – tette hozzá, és mélyen leszívta a füstöt. – Szerintem hívjatok rá mentőt.

– Jó arc vagy – dűnnyögte a kidobó, és intett a DJ-nek, hogy tegyék le a betonra a férfit. Elővette a kocsija kulcsát. – Hé, ne menj el! – szólt a szőke srác után. – Velünk jössz, tíz perc alatt végzünk, aztán visszahozunk. Magunktól hogy az anyámba találjuk meg a lakást?

– Á, ne már, miért pont én szopom be? – méltatlankodott a szőke srác.

– Nem kell a szöveg, kapsz még egy piát, meg autózatsz egy kört. Alex, szaladj már be, monddajd Nórikának, hogy mindjárt jövünk vissza, úgysis standol, neki mindegy – mondta a kidobó.

Már járt az autó motorja, amikor a DJ kilépett a helyről, behúzta maga mögött az ajtót, és koppanásig felhúzta a kilincset. A kidobó a kocsi összes ajtaját kinyitotta, és intett nekik, hogy emeljék fel a férfit. Ketten fogták a lábát, a kidobó a hóna alá nyúlt, és bedobták a hátsó ülésre.

– Valaki mellé ül – jelentette ki a kidobó.

– Én fix, hogy nem ülök be hozzá – vágta rá azonnal a szőke srác. – Tuti összehányja az új Kenvelo farmeromat. Meg különben is, én mondom, hogy merre kell menni. Én ülök elől!

– Alex, ülj már be hozzá, aztán haladjunk a faszomba innen, mennék hazafelé, és nekünk még vissza kell jönni összepakolni! – mondta a kidobó.

Alig öt percet autóztak, amikor a szőke srác rámutatott a tömbre, ahol laktak.

– Ja, bocs, elfelejtettem szólni, hogy a lift bedöglött tegnap – mondta, majd pár pillanatra szünetet tartott, amíg végigmérte a többiek arcát. – Csak vicceltem, bazmeg, itt senkinek sincs humora? – kérdezte, beleszívott még egyet a cigarettájába, és kipöccintette a csikket a betonra. – Vigyük ezt a szerencsétlent!

– Ez volt az első értelmes mondatod eddig – felelte a kidobó, és kilökte a sofőroldali ajtót.

A szőke srác a könyökével nyomta be a lift hívógombját. A fülke lassan vánszorgott lefelé a kilencedikről. A magasságszinten, ahol várakoztak, néma csend volt, csak a süllyedő liftkabin vonókötélének fémes csörömpölése hallatszott néha. Tompa neonfény vetődött a lift vörösre mázolt ajtajára. Mindent betöltött a lenti tárolókból kiáramló jellegzetes régi bicikli- és lomszag, a szemétdobók bűze és a sarkokból áradó poloskaszag.

A fülke hangosan kattant, amikor megérkezett, a belső ajtaja kivágódott. A kidobó intett a fejével, hogy emeljék fel újra az ájult testet, és valahogy oldalazzanak be vele.

A hatodikon hiába nyomkodták a villanykapcsolót a falon, csak a koppanás hallatszott, ahogy a billenőkapcsoló pozícióba állt, aztán visszapattant a helyére, de nem történt semmi. A folyosói lámpák nem világítottak. A szőke srác fél kézzel elengedte a férfi lábát, és a belső zsebébe túrt. Előhalászott egy Zippo öngyújtót, megforgatta a tűzkövet. Apró, kékes lángocská tört elő az öngyújtó belsejéből, majd gyorsan felhízott, és sárgás fénygömböt rajzolt a falakra. Közben a férfi farmerdzsekijéből kiszedték a kulcsosomót, és addig próbálgatták, amíg az egyik nyitotta a folyosói ajtót. A lakásba már könnyen bejutottak. A kidobó megforgatta a kulcsokat, és egy apró rézszínűt beledugott a zárba, majd elfordította. Az ajtó nem is volt zárva, a férfi csak berántotta maga mögött, amikor este elindult.

Átlagos környékbeli lakás volt. Eredeti beépített szekrények az előszobában, házilag tapétázott falak, az illesztéseknél látszott a ragasztó cseppkőszzerű megfolyása, és a hullámosra levágott tapétalapok a padló találkozásánál már elkezdtek felpördülni, alóluk előbukkant a penészcsipkés eredeti fal. A főzőfülkéből használatlag szag terjengett.

A hálóban berakták az ágyba. A hátán feküdt, szétvetett karokkal, derékszögbe hajlott jobb lábbal. Úgy nézett ki, mint egy elütött béka. Pár pillanatilag nézték, hogy lélegzik-e. Nem mozgott a mellkasa, majd hirtelen hatalmasat horkantott. Békésen aludt.

– Kurva élet! Majd' beszartam! – nevetett fel a szőke srác. – Mint az *Ördögűzőben* – tette hozzá, és kihúzott egy szál cigarettát a dobozból, rágyújtott, és ideges mozdulattal csapta vissza az öngyújtója fedelét.

– Oldalra kéne fordítani kicsit, ha elkezd okádni, így megfullad reggelre – jegyezte meg a kidobó.

– Az biztos – helyeselt a DJ. – Pakoljuk stabil oldalba, meg keressünk egy vodrot az ágy mellé. Tuti, hogy mellé fog okádni, de mi legalább megpróbáltuk.

– Átmegyünk ápolónőbe is? Csak be van baszva, majd kialussza holnapra – lázadozott a szőke srác. Legyintett, és elindult a főzőfülke felé.

– Ez egy igazi barom – jelentette ki a kidobó. – Fordítsuk oldalra, aztán húzzunk vissza, mert sosem végzünk. Nézd, már világosodik odakint! – mutatott az ablak felé. A felkelő nap kezdte kirajzolni a függöny feketeségbe bújt ráncait.

Amikor kiléptek a szobából, a szőke srác jött velük szembe. A kezében három üveges sört tartott, az egyiket már félig kiitta. Mosolyogva nyújtotta feléjük a két teli üveget.

– Megigyük a sörét? – kérdezte a DJ.

– Csak nem sajnálja tőlünk, ha már felcipeltük – felelte a szőke srác.

– Végül is – vont vállat a kidobó, elvette az egyik sört, és beleivott. – Neki szerintem nem fog jólesni holnap semmi – tette hozzá.

A kulcsot belül hagyták a zárban, és berántották az ajtót. Egy kevés világosság már beszírt a panelház keleti oldalán, a nagy, pókhálós ablakokon, és mintha szemcséssé hígította volna a lépcsőház cementszínű felületeit, hirtelen elszökött minden résből a sötétség. A lift a földszintről vánszorgott felfelé. A szőke srác cigarettázott, a kidobó a falnak dőlve állt, lehunyta szemmel, a DJ a hívógombot nyomogatta, hátha gyorsabban jönne felfelé a fülke.

Amikor beszálltak, a kidobó rányomott a földszint gombra. A szőke srác a harmadik emeletre.

– Ne vigyünk vissza a többiekhez? – kérdezte a kidobó.

– Már fölösleges, biztos hazament mindenki. A csajt, akit fűztem, már rég hazavitte valaki. Mindegy, legalább kialszom magam, holnap is lesz nap – felelte a szőke srác. Megitta a maradék sört, az üres üveget a liftkabin sarkába állította, és beledobta a csikkét.

Már teljesen világos volt, amikor visszaértek a kocsmához. Nórika a bejáratú ajtó előtti lépcsőn ült, Coronát ivott, és cigarettázott.

– Azt hittem, már sosem jöttök vissza – kezdte, amikor kiszálltak a hely előtt a kocsiból. – Lassan nyitnak a boltok. Mehetünk együtt reggelizni a pékségbe, mint egy boldog család – mondta nevetve, felállt, lesöpörte a farmerjára tapadt koszt, és belépett az ajtón. A többiek követték. – Isztok valamit, mielőtt nekikezdték a bontásnak? – kérdezte beérve a pult mögé.

Bólintottak. Nórika elővett egy üveg Jägermeisteret és három poharat a fagyasztóból. Töltött.

Miután megitták, Alex elkezdte széthúzgálni és összetekerni a kábeleket. A kidobó a pultnál maradt, és nézte, ahogy Nórika elmosogat. A mozdulatai gyorsak voltak, de aztán hirtelen ritmust váltott, lassan húzta ki a cigarettát a dobozból, majd amikor észrevette, hogy a kidobó bámulja őt, nyitva odadobta elé a cigarettásdobozt a pultra, és mellérakta az öngyújtót.

– Ja, kösz! – mondta a férfi, és rágyújtott. A füst a szemébe ment, és addig dörzsölte, amíg ki nem csordult egy kis könny a szeme sarkából.

– Ne sírjál! – nevetett Nórika felnézve egy nagy alakú cédétartóból, amit lapozgatott. – Azért ennyire nem megható ez a pillanat – tette hozzá. – Armin van Buuren mehet? – kérdezte.

– Persze, nekem mindegy – felelte a kidobó.

Nórika fellépett egy székre, és a hifitorony lejátszójába rakta a lemezt, majd elindította. Miközben lemászott onnan, az egyik polcról levett egy csomag ropit, kibontotta, és teljesen végigtépte a zacskót az oldalsó perforáció mentén, és kiterítve a pultra tette.

– Egyél! – mondta a kidobónak. – Ezt főztem ma reggelire.

A férfi kivett egy szálat, beleharapott. – Egészen jó – jegyezte meg, közben a fejét kissé megtámasztotta. – Hány éves is vagy? – kérdezte végül.

– Húsz – felelte Nórika. – Miért?

– Kétszer annyi vagyok, mint te – dörmögte a férfi.

– Ja, egy vén szar vagy már!

– Hozzám jössz feleségül? – kérdezte a férfi. – Szép vagy, jól főzöl, dolgozol, mi kell még?

– Hát, nem is tudom... romantika? Jó férjem lennél egyáltalán? – kérdezett vissza nevetve a lány, és töltött maguknak még egy kör röviditalt.

– A volt feleségem sosem panaszkodott – felelte a férfi, és kiitta a poharat, majd rögtön a cigarettáért nyúlt. – A gyerekeket szereted?

– Van? – kérdezte a lány.

– Egy hétéves fiú. Imádom. Az anyjával él, de szerencsére azért van néha velem is.

A hátuk mögött hangos csattanás hallatszott. A DJ srác lelökött a könyökével egy üres üveget, amit valaki a keverőpult mellé rakott le. Mindent beborítottak a szilánkok, hosszan csúsztak végig a fehér járólapon.

– Na, asszem, mennem kell – jelentette ki Nórika. Elnyomta a cigarettáját, és elindult a lapáttal meg a seprével.

– Alex, van, amit már vihetek kifelé a kocsiba? – kiáltott oda a kidobó.

– Akad már egy-két dolog – felelte a fiú, és tovább pörgette a kezére a hosszú kábelt.

Elmúlt reggel nyolc, mire a kidobó hazaért. A szeme fáj, szédelgett, és a feje zibongott az italtól. Becsukta maga mögött a tolózárát, lerúgta a cipőit. Valami savanykás bűz terjengett a lakásban. A mosogató alól párologott kifelé, ahol a férfi a szemetest tartotta. Úgy gondolta, hogy biztosan a csirkecsontok meg az enyhén szenesre sült bőrdarabok bűdösödtek meg benne, de nem volt kedve a szeméttel bajlódni. Beállt a zuhany alá, és tizenöt percig engedte magára a meleg vizet. Amikor végzett, beült néhány péksüteménnyel a fotelba, a tévével szemben. Csak kapcsolgatta a csatornákat, de sehol sem állt meg sokáig, közben harapta a mogorókrémes buktát, a félig olvadt porcukor szemcséi sercegetek a foga alatt. Pár perc múlva aludt is.

Úgy érezte, hogy a csengetés valami nagyon távoli helyről jön, tompa zúgásként indult, majd éles sípolássá vált. Ahogy felriadt, a tányér kiesett az öléből, egy félig megrágott bukta a szőnyegre hullott. A férfi szíve vadul kalapált. Ránézett az órára, alig tíz percet alhatott. Közben újra megszólalt a csengő. Lassan odasétált az ajtóhoz, közben a tenyerével tapogatta néhol a falat, hogy ne essen neki.

– Én vagyok az, Csabi, légy szíves, engedj be! – hallatszott a hang az ajtó túoldaláról. A volt felesége állt kint.

A férfi kinyitotta a tolóreteszt és az ajtót. A nő mellett ott állt a fiuk is. Kék baseballsapka volt a fején, a hátán apró táská. Mosolygott az apjára.

– Aludtál? – kérdezte a nő, közben maga előtt tolta a gyereket befelé a lakásba. – Gyere, kicsim, kérvényt kell benyújtanom, hogy mozdulj meg? – szólt közben a gyerekhez is. Becsukta maguk mögött az ajtót. – Mi van, piás vagy? Nem nézel ki túl jól – jegyezte meg a férfi felé fordulva.

– Nemrég végeztem a melóban – felelte a férfi, a torkában furcsa kaparást érzett, a hangja reszelős volt. – Éppen elaludtam.

– Akkor nem fogsz örülni, de nincs választásom, sajna – kezdte a nő –, anyám leesett a kamrában a hülye fellépőjéről, eltört a combnyaka. Mennem kell hozzá segíteni, más nem tud. Mióta apa meghalt, tök egyedül van.

– Sajnálom – mondta a férfi, és próbált elharapni egy ásitást.

– Hát, kösz – felelte a nő. – Gerit most nem tudom magammal vinni, mert csak útban lenne ott. Egy súlyos beteget kell ápolnom pár napig. Maradhat nálad kicsit?

– De éjszaka dolgozom, nyolcra kell mennem – próbált tiltakozni a férfi.

– Légy szíves, ezt most tedd meg nekem, nem tudom megoldani máshogy. Sosem kérek semmit, de most nagyon kéne segítened! – mondta a nő.

A férfi megdörzsölte vérágas szemét a tenyerével. – Jó, rendben, majd megoldom valahogy – dörmögte, és előhúzta a zsebéből a telefonját. – Meddig lenne nálam, már csak azért, mert akkor úgy kell kérnem szabad estét a főnöktől?

– Vasárnap jövök érte – mondta a nő. – És nagyon köszönöm, itt a cucca. – Átnyújtott egy megpakolt sporttáskát a férfinak. – Van benne ruha, alvóscucc, fogkefe, gyereksampon, szerintem minden, de nagyon kapkodtam, ha valami kell, majd vesztek. Rohanok is, mert el kell érnem a vonatot, fél óra múlva indul – hadarta el a nő, és leguggolt a kisfiú mellé, megpuszilta az arcát. – Ugye ügyes leszel apával? – A kisfiú bólintott. – Majd egyetek valamit, mert nem nagyon reggelizett, biztosan éhes már.

A nő elviharzott. Az előszobában álltak, a férfi a telefonja nyomógombjait kattogtatta, a kisfiú nézte, és közben összeszorított bokával dülöngélt, mint egy levegővel felfújt reklámbaba.

– Egy pillanat, kiscsávó, csak fel kell hívnom a főnököt, hogy mi a helyzet, gyere be a konyhába, adok valamit enni – mondta a férfi, és elindult. A kisfiú lerúgta a cipőit, és mögötte lépkedett, de úgy, hogy vigyázott rá, hogy a lábfeje sose legyen kívül a járólapok négyszögén.

A férfi a füléhez szorította a telefont, miközben a hűtőbe nézett. Szinte üres volt; egy darab avas vaj, két sötétbarnára érett banán, egy kevés Cherry Coke és néhány üveg sör maradt csak benne.

– Mindjárt megyünk, és veszünk valamit enni – súgta a férfi, eltakarva a telefon mikrofonját. Közben fogadták a hívást. – Szevasz, Csabi vagyok, van egy kis gáz – kezdett bele a történetbe.

Nagyon hosszan beszéltek, a kidobó általában hallgatott, vagy hümmögött valamit a telefonba, esetleg elejtett egy-egy „igent”, de többnyire a főnöke beszélt és ordítózott felváltva. Végül abban maradtak, hogy mivel ő okozta a bajt, neki kell embert találnia erre a két éjszákára maga helyett, vagy muszáj bemennie.

A lift előtt álltak, és a férfi idegesen nyomogatta a hívógombot, miközben várt, hogy felvegyék a telefont. Kicsöngött, de nem történt semmi.

– Gyere már, te tetves! – préselte ki az ajkai közt a férfi, és rácsapott még egyet a hívóra.

– Kit hívsz? – kérdezte a kisfiú.

– Petyát – felelte a férfi.

– Az kicsoda? – kérdezte a kisfiú.

– Egy munkatársam, de nem veszi fel, biztos ő is hajnalig volt valahol. Alszik ilyenkor, mint akit leütöttek.

Közben megérkezett a lift, beszálltak, és a férfi a zsebébe csúsztatta a telefont.

– Itt úgyszincs téreőr. Remélem, visszahív ez a lajhár, ha felkel.

– Milyen lajhár? – kérdezte a kislú, miközben a körmével egy kiragasztott hirdetés sarkát kaparászta fel.

– Petya – mondta a férfi. – Éhes vagy?

A kislú bólintott.

– Jól van, majd beugrunk egy pékségbe útközben.

– Merre megyünk most, apa?

– Szúnyoghoz.

– Az kicsoda? – érdeklődött tovább a kislú.

– Egy ismerős, talán tud segíteni nekem, szokott néha bedolgozni őrzésekbe. Hátha ráér. Itt lakik nem messze, elszaladunk hozzá, megkérdezzük.

Szúnyog otthon volt, de miután felmentek hozzá, nemet mondott. Szombaton bokszol, nem kockáztatott meg egy egész éjszakás melót, mert akkor nem tudott volna másnap ringbe szállni, a szombat estét meg azért utasította el, mert nem tudta, mennyire verik össze.

Ahogy sétáltak az utcán, a férfi egyre idegesebben nyomkodta a telefonját. A kislú mellette lépkedett, és egy hatalmas csokis csigát tömött magába, a keze melegétől a csoki megolvadt a péksütemény tetején, és a nejlonzacskó oldalán kenődött szét. Néha felnézett az apjára, aki hunyorogva válogatott a névjegyzékben, és néha megkérdezte a gyerektől, hogy finom-e a kaja, aztán hozzátette, hogy „ezt is megpróbálom még, régi haver, hátha segít”, majd a kislúra kacsintott. Óriás volt a kislú mellett, két méter magas, kigyúrt, kopasz ember.

Hirtelen szólalt meg a telefonja, felvette azonnal: – Szevasz, Petyám, kösz, hogy visszahívtál... – kezdte, aztán neki is ledarálta az egész sztorit. Percekig beszéltek, majd a férfi kissé elmosolyodott, és újra a kislúra kacsintott, a vállára tette a kezét. – Kösz, Petya, megmented az életemet, ezért örök időnkig a rabszolgád leszek! – mondta nevetve a telefonba. – A kétnapi béredet meg szépen kikerekítem neked, az a legkevesebb, amiért így beugrasz!

Miután lerakta a telefont, megállt egy pillanatra, elővette a cigarettáját, és rágyújtott. A kislú is megállt, harapott még egyet a csokis csigából, felnézett a férfira.

– Miénk a hétvége – jelentette ki a férfi. – Hát, komolyan mondom, nem gondoltam, hogy ez össze fog jönni. Nagyon necces volt – fűzte hozzá, és egy zsebkendővel leitatta a homlokáról az izzadságyöngyöket.

– Mi volt necces? – kérdezte a kislú.

– Mindegy, már sínen vagyunk. Mit akarsz csinálni? Elmehetünk majd kicsit később pizzázni, vagy nem tudom, estére meg kitalálunk valamit.

– Elmegyünk moziba? – kérdezte a kislú.

– Hát, végül is, ha azt akarsz, akkor mehetünk. De fogalmam sincs, hogy miket játszanak most. Évek óta nem voltam moziban. Anyáddal mentünk utoljára. Te tudod, mit adnak?

– Az osztálytársaim már látták az új Pókembert, de én még nem. Anyának nem volt ideje elvinni.

– Milyen új Pókember? – kérdezte a férfi.

– A *Pókember 2.* – felelte a kislú.

– Nem láttam az elsőt se – vont vállat a férfi, és közben intett a fejével, hogy sétáljanak tovább.

– Pedig nagyon jó, azt mondták a többiek, hogy ez az új meg még sokkal jobb, mint az első volt – lelkesedett a kisfiú.

– Felőlem – nyugtázta a férfi.

Már alkonyodott, amikor elindultak. Felszálltak egy buszra, ami tele volt félrészeg fiatalokkal, akik indultak a lakótelepről a városba, a bulikba. A kisfiú leült az egyik helyre, az apja megállt fölötte, belekapaszkodott a korlátba, és a kezére hajtotta a fejét. Arra riadt, hogy nagyot döccent a busz, és nemsokára kivágódtak az ajtók, sokan szálltak le, aztán berregés hallatszott, és az ajtók visszacsukódtak. A férfi megdörzsölte a szemét, kinézett a félhomályba. Nemrég kapcsoltak be az utcalámpák, még melegedtek, a fényük mélysárga volt, lassan kezdett fakulni a hidegfehér árnyalat felé.

Egy kis pizzériában ettek, aztán gyalog indultak a mozi felé. Nyirkosság telepedett a környékre, és valamiféle hűvös köd lebegett a folyó felett, ahogy a hídról lenéztek. Minden lassú és nyugodt volt, alig járt néhány autó. Levágták az utat a híd után, elmentek egy cukrászda üzemi bejárata előtt, a parkolóban sorban álltak a régi, összekarcolt és százszor meghúzott, fehér teherautók. A kisfiú lassított egy játszótér mellett, és odaszaladt a hintához, felugrott az ülésre.

– Lökjél egy kicsit! – mondta az apjának.

A férfi odasétált, a tenyerét a hinta láncára fonta. – Nem volt vizes az ülés? – kérdezte. – Nehogy felfázzál, mert anyád kinyír engem, ha betegen adlak vissza.

– Nem vizes – vágta rá a kisfiú, és előre-hátra himbálta magát, hogy gyorsuljon.

– Tök sötét van itt – mondta a férfi. – Lassan menni is kéne, ha el akarjuk érni a filmet.

– Csak egy kicsit még, légy szíves – kérlelte a kisfiú.

A férfi óvatosan lökte a hintát, nehogy túl magasra menjen. A közeli kocsmából kihallatszott az esti hangzavar. Üvegcsörömpölés és részegek óbégatása. Elkezdődött egy szám, valaki alaposan feltekerte a hangerőt, és a mélynyomó megreszkettette a helyiség ablakait, aztán hirtelen csend lett.

– Gyere, menjünk, még sorba kell majd állni popcornért is – mondta a férfi, és visszafogta a hinta lendületét.

A panelsorok közti kis téren szinte csak a mozi épületének ablakaira feszült sárgán a fény, az utcalámpák valahol nem világítottak, máshol pislákolnak. Óvatosan lépkedtek a sötétben, mert a járda toldásait az öreg platánok gyökerei teljesen megemelték, és a gyűrött aszfalt-hurkákon hatalmasat lehetett esni, ha nem figyelt az ember. Vigyázni kellett a kátyúkkal is, a mozaikosra tört útburkolat gödreivel, amikben összegyűlt a korábbi esők vize.

A mozi épületének minden pontját átítatta a pattogatott kukorica szűrőszaga, amibe rágókák, gumicukrok és kóla cukros aromája vegyült. Már mentek a reklámok, amikor beültek a helyükre. A férfi a film első negyedórájára emlékezett, aztán elaludt, a kisfiú rázta fel, amikor felkapcsolták a villanyokat. Hirtelen azt sem tudta, hogy hol van. Kifelé menet átsítozva nézett az órájára, majd újra megnézte, mert nem hitte el, hogy annyi az időt.

– Ilyen hosszú volt ez az izé? – értetlenkedett a férfi. – A francba, rohadtul kell sietnünk, hogy elcsípjünk egy buszt, nincs kedvem gyalogolni hazáig.

Olyan gyors tempóban mentek visszafelé, hogy a kisfiú nem is bírta tartani az iramot, egy idő után a férfi a nyakába ültette, és úgy mentek tovább. A kisfiú vigyorogva üldögélt a magasban, kezét az apja kopasz feje búbján pihentette, miközben a sötétben felé hajló faágakat kerülgette.

Már a buszúton elaludt az ülésben, az apja a vállára vette, amikor leszálltak, és úgy vitte fel, aztán bent lehúzta róla a cipőt meg a kabátot, és mivel nem volt más ötlete, lefektette a kisfiút a hálószobában, ő pedig a nappaliban dőlt el a kanapén. Még bekapcsolta a tévét, de már a csatornaváltások között el-elszunyókált. Valamikor hajnalban arra ébredt, hogy a távirányító kiesett a kezéből, és hangosan csattant a parkettán. A hátulja lepattant, az elemek szétgurultak mindenfelé. A férfi legyintett, és oldalra fordult, magára terítette a bőrkabátját.

Reggel arra ébredt, hogy a kanapé előtti dohányzóasztal üveglapján rezeg a telefonja, úgy búgott, hogy a készülék forgott körbe a felületen. A férfi megrázta a fejét, és próbálta megnézni, hogy ki hívja. Az egyik munkatársa volt, akivel sokszor kerültek egy műszakba.

– Szevasz, Feca, mi a pálya? – szólt bele a férfi, a hangja rekedtes volt.

– Haver, nagy gáz van itt – kezdte Feca. – Baszod, Csabi, valami angyal vigyáz rád, hogy ezt megúszad, de komolyan, haver! – hadarta végig Feca. Hallatszott a hangján, hogy siet valahová, a telefonja mikrofonjában süvített a szél, a vonal kissé recsegett.

– De mi van? – kérdezte a férfi, és felpattant a kanapéről, valamiért rögtön az ablakhoz sietett, és elhúzta a függönyt.

– Kurva nagy szar volt itt hajnalban! – darálta hevesen Feca. – Én se tudok pontosan mindezt, mert szerencsémre lent voltam a klubban. Szóval valami balhé volt a kapuban, szokásos dolog: részeg pöcs kölykök nagyon be akartak jönni, Petya meg az a másik tag, most nem jut eszembe a neve, mindegy is, szóval nem engedték be őket. De állítólag nem voltak durvák velük, csak mondták, hogy járjanak egyet, amíg kitisztul a fejük, és akkor jöhetnek le. Erre ezek balhéztak, és valamelyik elővett egy szamurájkardot...

– Hogy micsodát, bazmeg? – kérdezte hangosan a férfi.

– Egy rohadt szamurájkardot. Nem is értem az egészet. De bazmeg, Csabi, nagyon csúnyán elintézte szegény Petyát, meg a másik tagot is. A kórházban vannak, intenzíven, és nem tudja senki, hogy mi van velük.

– Jézusom! – mondta fejcsóválva a férfi. – Én már komolyan nem értem ezt az egészet.

– Mindenki ki van bukva keményen. A zsaruk még mindig helyszínelnek, mossák le a vért a klub bejáratáról meg a betonról.

A kisfiú közben kimászott az ágyból, és a nappaliba sétált. Dörzsölgette a szemét, nem értette pár pillanatig, hogy hol van. A férfi akkor fordult hátra az ablak felől, amikor a kisfiú elkezdte keresni az anyját.

– Mennem kell, a gyerek felébredt – mondta a férfi a telefonba.

– Persze, haver, csak azért hívtalak, hogy ne a rádióból halljad, meg ilyenek.

– Szarul érzem magam, mint az állat. Petya engem helyettesített. Nem tudom, mit mondanak – súgta a férfi, és intett a kisfiúnak, hogy menjen oda hozzá.

– Ez benne van ebben a buliban. Nem a te hibád. Az elmerogyantakat nem lehet kiszámítani. Sok barmot láttunk már, de nem gondoltam volna én se, hogy valaki ilyet csinál, ha nem jut be egy kurva klubba!

Egy csemegeboltban vett a kisfiúnak cukros brióst és kakaót, aztán csak sétáltak az utcákon, el a hosszú garázssorok előtt, egészen a kanálisig. Köd volt, és szinte állt a levegő, minden mozdulatlanak tűnt, a kanálisparti fák sárga levelei fénylettek, néhol a felpördült levélöblökben megállt a víz. Amikor beértek a vad erdőbe, a kisfiú az apja kezébe nyomta a maradék péksüteményt. A férfi a kabátja zsebébe rakta a kiflit, és ugyanazzal a mozdulattal

rágyújtott. A kisfiú tíz-tizenöt méterrel előtte járt mindig, futott kicsit, megállt, nézelődött, mint valami indián nyomkereső, kutatott a földön heverő levelek között. Aztán hirtelen megállt, és bevárta az apját.

– Apa, szerinted vannak tigrisek ebben az erdőben? – kérdezte a kisfiú.

A férfi nem szólt semmit. Egy kézszerű kopasz ágat nézett, amin az utolsó bordó levelet mozgatta a szél. – Mi, tigrisek? Nincsenek – felelte gyorsan, miután észbe kapott.

– De ha lennének, és állítanék nekik csapdát, akkor meg tudnék fogni egyet?

– Ahhoz elég nagy csapda kéne, és nem tudom – a férfi hangja elakadt –, szóval nem tudom, mekkora csapda kell egy tigrisnek. Még sosem vadásztam rájuk.

– Ha én lennék a Pókember, akkor csak szőnék egy baromi erős és nagy hálót, aztán azzal elkapnám a tigrist – jelentette ki mosolyogva a kisfiú.

– Az biztos jó lenne – mondta a férfi.

A kisfiú felvett az avarból egy nyárfagallyat, aminek a szürkésfehér kérge síkos és csillogó volt. Szétkavarta vele a lehullott leveleket, majd felemelte a botot, és megpörgette az ujjai között. Elindult előre a kopaszodó erdőben, léptei nyomán zörgött az avar.

KÓRÓDI MAGDOLNA

KÉRÉSZEK TÁNCA

A teraszt platánfa árnyékolta, tetejét vitorlavászon borította. Fák, bokrok vették körül, vadszőlő futott fel az egyik oszlopra. Az üvegasztalról visszatükrözödték a levelek.

A szélső asztal fonott foteljeiben két nő ült egymással szemközt. Az idősebb, szőke hajú, jól öltözött és a fiatalabb, barna.

– Örülök, hogy eljöttél – mondta a fiatalabb.

– Nem volt más választásom.

– Nem is érdekel, hogy van?

– Hogy?

– Ma reggel jól volt. Este megint megnézem.

– Köszí.

– Beszelnünk kell.

– Együnk, éhes vagyok, nem is reggeliztem.

Mindketten az étlapot tanulmányozták. A fiatalabb hátradőlt a székén.

– Te már tudod, mit rendelsz? – kérdezte az idősebb.

– Marhapörköltöt galuskával. Te találsz valamit?

– Alig van vega kaja.

A fiatalabb kinyitotta az étlapot.

– Hal?

– Halászlét egyek? Vagy főételt?

- A harcsapaprikást szereted... De azt nem látok.
- Roston sült fogasfilé pirított friss zöldségekkel, az jó lesz. Valami desszert?
- Áh, nem lehet.
- Én is kihagyom. Inkább majd fagyit.
- A pincér kijött, rámosolygott a fiatalabbra.
- A szokásosat?
- A nő bólintott.
- A nővéremnek pedig sült fogast.
- A pincér távozott, a nővér ránézett a hűgára.
- Jó srác, nem?
- Hogy jut ilyen az eszedbe?
- Csak azt mondtam, hogy elég jól néz ki a srác. Mászt nem.
- De gondoltál.
- Nem.
- De.
- A nővér mobilja jelzett, megkereste a táskájában.
- Egy pillanat, meg kell néznom. Visszaírok, az egyik ügyfelem.
- A hűga az ujjával malmozott. A másík letette a mobilt az asztalra.
- Itt vagyok. Iderángattál, idehívtál a világ végére szerda délben.
- Ne haragudj – mondta a hűg –, megijedtem. Tudom, nehéz volt elszabadulnod.
- Telefonban is elmondhattad volna, konkrétan mi történt. Ma az összes ügyfelemlt lemondtam miattad. Tudod, mennyi pénztől esek el?
- Lehet, túlreagálom.
- A nővér a táskája fűlével játszott.
- Jellemző rád.
- Az idő nem velünk van.
- Az biztos. El se tudod képzelni, mennyibe kerül Pesten, hogy valahogy kinézzek. Igazított a haján, ivott egy korty vizet. A hűg a teraszon túl a szökőkutat nézte.
- Ha erre a szoborra nézek, szomorú leszek.
- Miért?
- Nem tudom. A kérészlány kiemelkedik a vízből, a fiú utánanyúl. Vajon azért, hogy vissza-húzza, vagy hogy együtt repűljenek tovább? A lány az eget nézi. Eksztázist látok néha az arcán. De legtöbbször fájdalmat. Talán a fény teszi.
- A nővér rápillantott a hűgára, aztán megint a szoborra.
- Balira utazom. Már megvannak a repjegyek. Lilla szeptemberben kezd Berlinben az egyetemen, én októberben repűlök.
- Imrével?
- Nem. Egy hátizsákkal. Imre meglesz egyedűl.
- Jó lett volna, ha előtte megbeszéléd anyával.
- A felnőttlét kevés örömeinek egyike, hogy nem kell a szűleinktől engedélyt kérni.
- A hűg a poharát forgatta, a narancslé lötykölődött benne.
- Ezt most meg kellett lépnem – folytatta a nővér. – Fél évig. Lemegyek a térképről.
- Szólnod kellett volna előre, anya miatt.
- A nővér sóhajtott.

– Mi történt pontosan? – kérdezte.

– László hívott, hogy látta anyát a templomkertben. Egy padon ült. Egy óra múlva még mindig ugyanúgy találta, mozdulatlanul. Nem reagált a szavaira. Rohantam ki a faluba. Még akkor is ott volt. Nem ismert meg. Odaültem mellé, úgy sem. Szólongattam, fogtam a kezét. Mint aki mély álomból ébredt. Nem hitte el, hogy délután négy óra. Ha láttad volna a szemét, te is megijednél volna.

Légy repült el az arcuk előtt, leszállt az asztalra. A hóg folytatta.

– Ő a legjobb matektanárnő. A boltosok összekapták magukat, ha bement vásárolni. Most meg ott ült görnyedve a padon, azt se tudta, mióta van ott.

– És?

– Mit és?

– Ezt telefonon is elmondhattad volna.

– Személyesen akartam beszélni veled.

– Lehet, hogy csak pillanatnyi rosszullet. Te meg iderángatsz...

– Tudom, a világ végére.

A hóg az asztalra vetülő árnyékokat követte az ujjával. Felnézett a nővére.

– Mi van, ha megint meg fog történni? Télen?

– Te figyelsz rá, naponta találkoztok, nem?

– Te mikor láttad utoljára?

– Két hónapja, és minden héten felhívom. Teljesen normálisan, összefüggően beszél.

– Nem hiszel nekem?

– Dehogynem. Csak annyit mondtam, hogy én nem tapasztaltam nála semmilyen változást.

– Máskor is voltak furcsaságai. Elfelejtí, hogy már adott enni a csirkéknek. Néha megebédel, elmosogat, és megint megterít.

– Miért nem szóltál?

– Nem akartalak megijeszteni. Már bánom, hogy nem mondtam el hamarabb.

– Ez az öregség. Ezzel jár. Mikor hozzák már a kaját?

– Ha utánaolvasnál a demenciának, akkor tudnád...

– Te most diagnosztizálsz? Honnan tudod, mi baja? Elvitted orvoshoz?

– Nem.

– Ez máskor is előfordult, és még nem vitted el orvoshoz?

– Nem hagyhatom ott a gyerekeket.

– Most tényleg, ezen múlik?

– Nincs, aki helyettesítsen.

– És ha sztrókja volt?

– Nem hiszem.

– Hogy lehetsz ilyen felelőtlen.

– Jól van, na. Nem gondoltam, hogy súlyos.

– És ha holnap reggelre meghal?

– Az elején el se hitted, hogy baja van, most meg már kórházba vitetnéd. Vitesd, benne vagyok.

A nővér a lábával dobolt.

– Nem hiszem el. Iderángatsz, és közben nem vizsgálta ki anyát.

– És te, holnap elviszed az orvoshoz?

- Nem, holnap tárgyalásom van.
- Aha, akkor ideköltözöl hozzá?
- Ne beszélj hülyeségeket! Nem tudom otthagyni a családomat, az irodámat. De te odaköltözhetnél hozzá, és minden maradhatna ugyanúgy, ahogy eddig.
- Számodra maradhatna, de számomra? Onnan járnak be az iskolába? Tudod, mekkora dugó van reggelente?
- A dugóval tudni kell együtt élni. Pesten is állandóan az van.
- Te is magadhoz vehetnéd.
- Szó se lehet róla. Inkább haza se jövök Baliról!
- Egy férfi lépett a teraszra, a sarki asztalnál leült, elővette a számítógépét, és dolgozott.
- Kicsit elragadtattuk magunkat. Te itt laksz a közelben, nincs családod – mondta a nővér.
- Nem tehetek róla.
- Tudom, de most ne beszéljünk a múlttól.
- Mintha az olyan egyszerű lenne.
- Ne haragudj, átérzem, neked se volt könnyű.
- Ahogy látom, nem is lesz.
- Miről beszélsz?
- Rám akarsz lőcsölni anya ápolását, igaz?
- Nem, dehogya. Csak jó lenne, ha odaköltöznél hozzá.
- És az én életemmel mi lesz?
- Minden marad, ahogy eddig.
- Aha, te meg majd kéthavonta ellátogatsz hozzánk, ebéddel várunk, és hetente felhívod, ha éppen ráérsz.
- Jönnék sűrűbben. Amíg itthon vagyok. Hetente. Kéthetente.
- Adjam fel a tanítást is? Mert mi lesz, ha délelőtt, mikor az iskolában vagyok, akkor kóborol el a mínusz tízben. És nem a falu főterén ücsörög, hanem a határban kószál.
- A nővér a szalvétáját hajtogatta.
- Persze, nekem kell pelenkáznom, ha arra kerül a sor, ugye? – folytatta a hűg.
- Te vagy vele közelebbi viszonyban.
- Ne kezd megint.
- Gyerekkorunkban is te voltál a kedvence. Én harcoltam vele. Elmart mindenkit mellőlem. Nem mehettem sehova. Te anya szoknyája mellől figyelted mindezt. Profitáltál abból, amit én helyetted is kivívtam. Öledbe hullott a függetlenség.
- Függetlenség, haha. Te meg elmész, mint gyerekkorunkban. Akkor is otthagytál a szarban. Villámhárítónak. Aztán mikor anya lelépett, apával kettesben maradtunk. Én vittem a háztartást. Kamaszként. Ahelyett, hogy buliztam volna.
- A szüleink válását ne kend rám! Szerelmes voltam. Menekültem. Hátra sem néztem. Te is ezt tetted később.
- Mégis visszajöttem.
- Mert nem volt más választásod.
- A hűg kiment a mosdóba. Arca fénylett, mikor visszajött.
- A pincér megjelent két tányérral a kezében. A hűg elvett egy kenyeret, kettétörte.
- Kenyérrel eszed? Van galuska hozzá.
- Mindent kenyérral eszek, ami pörkölt.

Csendben ettek. A hóg kenyérhéjjal kitörölte a szaftot. A nővér kitolta a zöldbabokat a tányér szélére.

- A fogas finom volt.
 - Néha beülök ide enni.
 - Kávét kérsz?
 - Arra szerettelek volna kérni, szóval, hogy nézzünk együtt egy idősothont anyának.
 - De húgocskám, ez még korai.
 - Nem az. Engem megnyugtatna.
 - Ne kezdjük előlről.
 - Tisztában kell lennünk a feltételekkel.
 - És ha nem akarja?
 - Nem tudom, csak nézzük meg. Lehet, hogy a házat is el kell majd adnunk.
 - A házat? Amiben a nagymamánk született? Az kizárt.
 - Előfordulhat.
 - Fizetek. Talán anyim még van. Fagyizhatnánk egyet.
- A nővér rámosolygott a hűgára.

A hűg karon fogta a nővérét.

- Erre gyere!

A sétányon haladtak, balra park, vendéglő, jobbra a Tisza. A széles parton futók, kutyasétáltatók.

Megálltak. Motorcsónak húzott el, a fodrozódó víz elvakította őket.

Egy nő közeledett a sétányon a kishűával. A hű fűyes cipőben, ünneplőben. Már messziről kiabált.

- Anna néni! Szia, Anna néni!
 - Az anyja csitűtgatta. Odaértek hozzájuk.
 - Anna néni, a zongoravizsgámra megyűnk!
 - De jó! Sok sikert neked, Ádámka!
 - Az anya a kezénél fogva vonszolta előre a hűt, aki sűrűn hátranézett.
 - Menjűnk – mondta a hűg.
 - Helyes kisserác.
 - Az osztályomba jár. Elsűs.
 - Jó lehet tanárnak lenni. Inspirálőbb, mint ügyvédnek.
 - Csak nem irigyelsz?
 - Néha, kicsit.
 - Jobban keresel, mint én – mondta a fiatalabb.
 - Te irigyelsz engem?
 - Megszomjaztam.
- A nővér odament a falikűthoz.
- Nem működik.
 - Fűlnézett az épűltre.
 - Ez a Tisza Szálló, ugye?
 - Az, bezárt.
 - Itt rendezték a szalagavatómat.

- Nem is emlékszem rá.
- Én sem.
Nevettek.
- Korai demencia?
- Lehet.
Odaértek a parkhoz. A nővér a rózsákra mutatott.
- De szép ez. Olyan most, olyan mintha...
- Mintha nem is a világ végén lennénk?
- Nem is világ vége, bő egy óra alatt lent vagyok.
Összeölelkeztek. A hóg kibontakozott, levetette a cipőjét, besétált a pázsitra. Leült.
- Nem jössz? Félted a ruhádat? – kérdezte.
Hasra feküdtek a fűben.
- Emlékszel, hogy szerettünk a fűben heverni egymás mellett? – kérdezte a hóg.
- Te olvastál.
- Te meg nem hagytál. Fűszállal birizgáltál.
A nővér tépett egy fűszálat, végighúzta a húga arcán, fülén.
A hóg felnevetett.
- Akkor is így neveltél. Nem foglalkoztál velem, olvastál tovább.
- Aztán mire legközelebb rád néztem, már elaludtál.
A hóg a hátára fordult, nővére utánozta.
- A felhőket néztük. Mekkora ég volt a határban. Beborított mindent.
Csendben feküdtek egy ideig. A hóg megszólalt.
- El kell mondanom valamit. Tegnap megkaptam az orvosi vizsgálat eredményét. Előrehaladott petefészekrák. Az orvos szerint legfeljebb egy évem van.
Oldalra nézett, s látta, hogy a nővére elaludt a fűben.

NOVÁK ZSÜLIET

FESTMÉNY A SZÉCHENYIN

Elmondom, hogyan tudtam meg, hogy nagyanyám rákos.

Egy nyári, bádofényes reggelen arra ébredtem, hogy arrébb húzza a kanapét, és a nappali hosszabb falára egy képet kezd pingálni. Őt magát is meglephette ez a vágy, a régi vízfestékkészletemet és ecseteimet használta, én azt sem tudtam, hol tároljuk ezeket. Aztán vettem neki temperát, és szélesebb, lapos ecseteket, hogy könnyebben haladjon.

Először festett egy nagy hegyet, hófödte csúccsal. A hegyen mindenféle szín-pompás fa és növény nőtt, orchideáktól a narancsfákig. Alul mindkét oldalon egy-egy (talán ugyanaz a) falu állt egyetlen sor házzal. Ezek az építmények élénk dél-amerikai színekben pompáztak a rózsaszíntől a türkizig, tetejükön T alakú ké-

ménnyel, amelyből vidám füstcsík táncolt az ég felé. A legjobban az ég sikerült. A házak fölött egészen halvány kékként indult, majd egyre sötétedett, végül a plafonnál már széles sávban mélykék-feketévé vált, apró csillagokkal. Néhány csillagképet vékony, fehér vonallal jelzett, ahogyan a csillagtérképeken szokás. Én ugyan nem értek az asztrológiához, de szerintem ő sem értett, random csillagtérkép volt a kitalált falu felett. Ezután finomította a festményt. Tukánt festett a szomorúfűzre, paradicsommadarat a tiszafára, muskátlit a perui falu ablakaiba. A kép közepén bárányszőnyeg borították az eget, amelyeken napfényávok törtek át, és érték el ragyogón és szélesen a házakat.

Arról, hogy ennek a festménynek volt-e művészi értéke, naivitásból vagy zsenialitásból fakadt, természetesen nem fogok írni. Az ereje nem a perspektívából vagy a kompozícióból eredt, hanem nagyanyámból. Addig eszembe se jutott, hogy nagyanyám bármikor is el szeretett volna innen költözni. A vágyak és illúziók nem illettek a világhoz. Pedig a vágy- és illúziómentes élet is csak a sok-sok csalódás következménye. Sajnálom, hogy nem ismerhettem a másik életében.

Kiköltözött a szobánkból a nappaliba. Ahogy besütött a hajnal első fénye az erkélyen keresztül, már el is kezdett dolgozni. Fél tízkor, amikor a nap elhaladt az ablakunk előtt, elmúlt róla ez az ideges láz, s akkor mosdóba ment, kávéfőzött, mintha csak alvajárásból ébredt volna.

Egyik este leültünk a kép elé egy-egy pohár borral. Csak tizenhét voltam, de nagyanyám sosem törődött apróságokkal.

- Tetszik?
- Nem elég giccses – nevettem el magam.
- Nem is igaz – káromgott –, ennél nem lehet giccsesebb!
- Nincs rajta szívárvány! – ugrattam.
- Be kell adnunk egy kérvényt a nagykorúsításodhoz – mondta minden átmenet nélkül.
- Már annyi sincs?
- Lehet, hogy van, de biztosra megyünk.

Nem volt. Szavakkal nagyon sokáig alig fejezte ki a szenvedését. Álmában nyögött fel, vagy a keze remegése árulta el. Felvette a harcot a fájdalommal, még ha tudta is, hogy nem győzhet. Amikor öt évesen hozzá kerültem, én őt akkor is öregnek láttam, de hangos, furcsa, színes öregnek, aki sosem hordott volna otthonkát vagy szemüveget. Megszoktam, hogy ő egy jelenség, akit az utcán megnéznak, akit a lakótelep pletykás vénasszonyai számontartanak, és hetente új pletyka kering viselt dolgairól és mocskos szájáról.

Először nem is betegnek tűnt, hanem öregnek. Olyan öregnek, mint mindenki más. A haja lenőtt. Házhoz hívott egy fodrászt, aki fiúsan rövid frizurát vágott neki. Rúzsa és szemfestékei megavasodtak a dobozukban, arra sem vette a fáradságot, hogy kidobja őket. Kizárólag melegítőnadrágot és klumpát hordott, lépései egyre laposabbak lettek, mígnem már csak apránként csoszogva csúsztatva előre a lábát, és nem lépett ki a lakásból. Hónapról hónapra alacsonyabb és görbébb lett, az ajkai befordultak, miután túl megerőltetőnek találta a protézise rendben tartását. Egy idő után mindennek ez lett az alapja. Elmenjen-e pisálni, vagy akar-e annyira egy pohár vizet, hogy felálljon érte? Megéri-e a keserves erőfeszítést, amellyel felkönyököl, az ágy szélére ül, hogy aztán abba a bizonytalan álló helyzetbe tegye magát, ami után egyre több lépéssel ér a céljához. Lassanként a haja is köddé vált. Megritkult és megvékonyodott, valószínűtlenül lebegett a feje körül, miközben hátul örökké lapos

volt a fekvéstől. Otthon akart elaludni, és én ostoba módon megígértem, hogy így lesz. Csak valamit nem vettünk számításba. Hogy a lélek milyen értelmetlenül sokáig képes egy használhatatlan testben maradni.

Egyszerűen megette a rák a csontjait. A gerincét, a bordáit. Nem volt képes felülni, nem volt képes lábra állni. A vállcsontját, aminek következtében a jobb karja az utolsó félévben, a bal, amelyet később ért el a patológiás törés, élete utolsó három hónapjában vált használhatatlanná. Élete utolsó három hónapjára nyaktól lefelé lebénult.

Mindenkit gyűlölt. A pelenkát, a nővéreket, az orvosokat, a gyógyszereket, amelyek nem nyújtottak enyhét, csak a tudata lett ködös. Egyszer azt mondta, a kóbor kutyákat is gyűlöli, mert emberségesebb a haláluk, mint neki. Engem is gyűlölt. Nem mert megkérni, hogy segítsen át a halálba, de tudtam, hogy azt szeretné, és ő is tudta, hogy tudom, csak nincs hozzá merszem. Minden egyes nap ezt láttuk egymás szemében, ezért együttlétünk nem búcsúzás és megbékélés volt, hanem néma, kínos kötelesség.

Végül még a szavak is elhagyták. Először csak rövidült a mondandója, pattogós mondatokat préselt ki magából. Néha megjijedt attól, ha egy-egy szó a kimondás során elveszítette az értelmét. Eleinte felismerte, amikor értelmetlen hanghalmaz tört a külvilágra, és olyankor megkönnyebbülten bólintott, amikor én vagy a nővérek mégis ki tudták hámozni a torlódott mássalhangzók mögötti értelmet. A kihámozás nem volt nehéz. Két dolgot mondott. Azt, hogy vizet, vagy hogy beszartam.

Aztán a mássalhangzók is eltűntek. Csak magánhangzókat visított, magas hangon, mint egy majom az állatkertben, csak éppen a ketrec itt egy fertőtlenített ágy volt. De ekkorra legalább az értelem is eltűnt a szeméből.

Utolsó napjaiban tátott szájjal feküdt. Ekkorra már nemhogy a pépes ételt, de a vizet sem tudta lenyelni. Ha a nedves pelenka, amivel megtörölgettem a cserepes ajkait, túl nedves volt, és a víz lecsorgott a torkára, slejmesen fuldoklott tőle. A nyelvén is mély, száraz repedések jelentek meg. Amikor megkérdeztem a nővért, mennyire fájhat neki, az csak elnézően rám mosolygott, de nem válaszolt.

Végül a levegővétel is embertelen erőfeszítésnek tűnt. Hörögve lélegzett, és felment a láza. A nővér megnyugtató hangon azt mondta, hogy már agonizál, nincs sok hátra. És furcsa módon ettől kicsit meg is nyugodtam. Végül két napig ültem mellette, és negyvennyolc órán keresztül minden lélegzetvétel után azt vártam, hogy végre ne emelkedjen meg újra a mellkasa. Néha elbóbiskoltam a széken, általában egy-egy köhögőroham ébresztett. Egyszer valami géppel megpróbálták a torkáról leszívni a slejmet, de nem ért semmit.

Nem volt egy utolsó, tiszta pillanat, amiben reménykedtem. Nem adatott meg, hogy rendesen elbúcsúzzunk. Csak megfeszült a teste, és többé nem vett levegőt. Néhány percig még meg-megrándult, aztán csak feküdt leejtett állal és nyitott, zavaros szemmel. A mellére borulva zokogtam, bár magam sem értettem, miért. Talán a lelkiismeret-furdalás miatt, amiért hetek óta a halálát kívántam. Hívták az osztályos orvost, aki megállapította a halálát, aztán kezet fogott velem, és részvétet nyilvánított. Életemben először rázta meg a kezem egy felnőtt. Ebből rájöttem, hogy már felnőtt vagyok.

Még két órát az ágyában hagyták valami szakmai protokollra hivatkozva. Én bebújtam mellé, és aludtam egyet. A hullaszállító ébresztett. Tőle kérdeztem, hogy most akkor mit csináljak. Rántott egyet a vállán, és lassan, tagoltan mondta, talán menjen haza.

A kórház előtt beszálltam egy taxiba, és hazavittem magam. Már a lakótelepen jártunk, a taxis lassan hajtott, bicikliző és tollaslabdázó gyerekeket kerülgetett, amikor megláttam az egyik garázs-ÁBC-t. Szóltam, hogy itt már jó lesz, kifizettem, és beszedültem a kisboltba, hogy vegyek egy üveg pálinkát. Az eladó furán méregetett, és figyelemmel követte minden lépésem. Először nem is jöttem rá, hogy ez csak a kezemben tartott üveg miatt van. Sápadt bőre illett a tízezetnyi beton alá, fejére húzott piros kapucnija alól kilógott félhosszú haja. Ő volt az első férfi, akit piros pulóverben láttam.

– Elkérhetem a személyid?

– Tizenhét vagyok.

Kicsit meghökkent az őszinteségemen.

– Akkor nem adhatok el neked alkoholt.

– Ma halt meg az anyám.

– Komolyan?

– Komolyan.

Csak néztünk egymásra.

– Várj! – jutott eszembe, és elővettem a tárcámból egy levelet – ez a nagykorúsítási végzésem. A nagyanyám csináltatta meg nekem a halála előtt.

– Azt mondtad, az anyád halt meg.

– Az anyám elhagyott, és a nagyanyám nevelt föl. Tényleg. Olvasd el a papírt! Nagykorúnak nyilvánítottak.

– Minek neked ilyen papír?

– Hogy ne kerüljek intézetbe.

Kíváncsian elolvasta elejétől a végéig, talán ő volt az első, aki így tett, aztán tanácstalanul forgatta a levelet, mintha az üres hátoldalán megtalálhatná a megoldást a helyzetre.

– Fingom sincs, ezzel eladhatok-e neked piát – kicsit gondolkodott, aztán döntött. – Na jó, de van néhány feltételem. Szerintem te még az életben nem ittál szilvapálinkát, szóval ne ezzel kezd! Adok egy üveg vodkát és narancslevet. Két deci narancsba öntesz fél deci vodkát, és óránként egyet iszol, ameddig szükségét érzed. Meg tudod ezt ígérni nekem?

Bólintottam.

– Van otthon ételed?

– Nem tudom.

– Akkor veszel mellé két zsömlét és egy doboz tejfölt. Másnaposságra.

– Miért segítesz?

– Mert azt gondolom, néha egészségesebb berúgni, mint beleőrülni a fájdalomba.

– Értem. Van még más is?

– Igen – húzott maga elé egy pincérblokkot a kassza mellől. – Ez a telefonszámom. A nevem Tibor, a barátaimnak Efté, a nevem monogramjából. Tizenkilenc vagyok, elsőéves Pesten a bölcsészkaron, van barátnőm, ez pedig a családom boltja. Hívj föl, ha beszélgetni szeretnél valakivel. Hosszú távon jobb lenne, mint a vodka. De nyugi, ez nem jótanács, mert a jótanácsokat gyűlölöm.

– De, ez egy jótanács.

– Ez konklúzió. Mint mondtam, a családomé az ÁBC.

Otthon a narancslébe vodkát öntöttem, leültem a festmény elé a kanapéra. És meglátam. Egy apró szivárvány húzódott a bal szélső ház felett. Akkor kitört belőlem a zokogás.

Ma már kevés dolog ismerős a Széchenyi-lakótelepen. Talán csak az utcák, a sarkok és az épületek körvonalai, bár azok sem teljesen. A házakat leszigetelték, majd mindenféle divatos pasztellszínre festették őket. Régen, ha valaki nem figyelt, könnyen össze lehetett tévesztetni két épületet, és ez nem volt se ritka, se furcsa. Hozzánk is többször dörömböltek vagy kopogtak be spicces férfiak és nők, és még nagyanyám is, aki aztán nem a vajszívéről volt híres, csak legyintett az ilyen esetekre.

Az első novelláim egyike arról szólt, hogy egy férfi hazamegy az ötödik emeleti otthonába, megkapja a fáradt, vörösre festett hajú feleségétől a rántott húst sült krumplival és uborkasalátával, aztán tévéznek, lefekszenek aludni, és másnap elmegy dolgozni. A vacsora alatt azon bosszankodnak, hogy megellett a gyerek aranyhőrcsöge, és mivel az épületben lakó összes családnak van már ilyen kisállata, egyre nehezebb, szinte lehetetlen a szaporulat elajándékozása. Ezért a férfi megígéri, hogy másnap kiviszi a fölösleget a telepre, és oda adja a gyárat őrző kuvasznak, a kicsinek meg azt mondják, hogy a portás kislánya örökbe fogadta őket. Aztán másnap, amikor dolga végeztével ismét hazaér a férfi, a fáradt, vörösre festett hajú felesége kiteszi elé a rántott húst sült krumplival és uborkasalátával, és arról panaszkodik neki, hogy megellett a gyerek aranyhőrcsöge. A férfi pedig nem tudja eldönteni, hogy ő bolondult-e meg, vagy előző nap egyszerűen csak egy másik épület másik lakásában töltötte az éjszakát.

A mai fejemmel minden bizonnyal írnék bele egy kiábrándító, rövid szexjelenetet, de akkor, az egyetem első évében még nem vetemedtem ilyesmire. Hazafelé a vonaton mondta is Efté, hogy egész jó írás, de szerinte messze nem annyira szürreális, mint azt a többiek gondolták. Azoknak nem, akik itt élnek a lakótelepen. És hogy egy fáradt baszástól sokkal sikeresebb és maibb lenne a prózám. Próbáltam megvédeni a munkám azzal, hogy a „fáradt baszás” szerintem gyengítené a tragédiát, de ő erre kiröhögött, és azt mondta, hogy a szocio biztosan nagyon szép és értékes törekvés, csak éppen tele van vele az emberek hócipője, és baszással jobban el lehetne adni a tragédiát. Valamit valamiért, azt hiszem, így fogalmazott, és nem vallottam be neki, hogy minden szavát elhittem, csak éppen szüzen se szeretkezésről, se baszásról nem lehet írni.

Abonynál vetette fel, hogy beköltözhetnék a kollégiumba, Kriszti szobatársa otthagya az egyetemet, így mellette épp akad egy szabad hely.

– Nem tehetem – rettentem meg.

– Miért nem? Kiadhatnád a kecód albérletbe, és sokkal jobban kijönnél a pénzedből.

Erre makacsul nem válaszoltam.

– Azt ne mondd, hogy a kib... – itt nyelt egyet, és visszafogta magát –, hogy a festmény miatt nem adod ki a lakást.

– És akkor mi van, ha a kibaszott festmény miatt nem akarom kiadni a lakást?!

– Félreérted azt a képet.

– Hogy mi? Hát te meg honnan a fenéből tudnád, hogy kell értelmezni?

– És te mi a fenétől nem látod? Szerinted a nagyanyád azért pingálta ki a nappalit a világ

összes pompázatosan giccses közhelyével, ami csak eszébe jutott a halála előtt, hogy te ott ásd el magad, abban a szarfészekben?

Ezután nem szóltunk egymáshoz. Amint megállt a vonat, vissza se néztem, úgy rohantam a huszonnégyes buszhoz. Efté is inkább megvárt egy másik járatot.

Este nyolckor csöngetett. Beviharzott egy Praktikával és egy vakuval. Dühösen arrébb rugdosta a fotelt és a dohányzóasztalt, hogy helyet csináljon magának az ominózus fallal szemben. Ezalatt dühösen pufogott:

– Megkérdeztem a Főfotónál, csinálnak neked nyolcvanszor százhuszas nagyítást a kibaszott képből!

– Ne... – kezdtem volna, de a szavamba vágott.

– Ne mondd nekem, hogy nem nevezhetem kibaszottnak a képet, mert igenis nevezhetem! Ha idejövök apám gépével, és ellövök rá egy tekercs Kodakot, akkor megtehetem! Ez a kép valóban szép gesztus volt, de ma már csak a nyomorod díszlete. Boldog vagy az egyetemen, én is tudom, te is tudod, de te valamiért mégsem hiszel benne, hogy várhat rád valami jó. Nekem oké. Nézegesd egész álló nap azt a... jézusom, az ott egy triceratopsz?

– Szerintem galléros gyík, csak nagyobbra sikerült a kellenénél.

– Ááá. Szóval nézegesd ezt a képet a koliban, ott lesz a faladon, de költözz emberek közé!

– Rendben.

– Rendben? Tényleg? – bizonytalanodott el.

Még a gépet is leeresztette meglepetésében.

– Rendben. Beköltözöm a koliba.

Azt nem mondtam, hogy a kedvéért, mert nem örült volna neki. Hogy azért költözöm be, mert egyetlen délutánon keresztül ismét árvának éreztem magam, csak ezúttal már tudom, hogy olykor az árvaság is döntés kérdése.

Így már a tizenkilencedik születésnapom előtt elhagytam a lakásom, és sosem tértem vissza. Igaz, el sem adtam. Azt gondolom, nem egészséges dolog erősen ragaszkodni a halottaktól származó tárgyakhoz, nem egészséges egy halott által festett kép alatt aludni, az ékszerét viselni, az íróasztalán dolgozni, vagy azon gondolkodni, ő mit szólna a döntéseimhez.

Amikor kiraktam a plakátot az ágyam mellé, Kriszti először elkapta a tekintetét, innen tudtam, hogy Efté már felvilágosította a rendhagyó képpel kapcsolatban. Az azt követő években sokat ittunk, sokat füveztünk, sokat tanultunk, abban a kollégiumi ágyban elvesztettem a szüzességem, s egyszer részegen csókolóztunk Krisztivel – Efté hányását síkáltuk ki a padlószőnyegből. De akármikor néztem arra a képre, mindig úgy éreztem, nagyanyám ebből az egészségből semmit sem helytelenítene.

JÁNOKI-KIS VIKTÓRIA

TISZAVIRÁG

Hamarosan véget ér a mi közös repülésünk, de szeretném, ha tudnád, hogy mindez miért történik velünk. A többiek már alszanak, a nővérek is visszavonultak, a telefonom fényénél írok neked. Mindjárt éjfél, most már nem szabad se ennem, se innom. A bal oldalamon fekszem, másképp nem megy. Zavar a klórszag, az ágynemű durva tapintása, és hogy feszülnek a melleim, de megpróbálok koncentrálni.

Augusztus huszonnyolcadikán kezdődött, százkilencven nappal ezelőtt. Az asztalomnál ültem, fel akartam venni a tantárgyaimat, de a sejtbiológiát és az állattant ahogy sem engedte a rendszer. Apa azt mondta, intézzem a hivatalos ügyeimet, igényeljem meg a diákigazolványt, jelentkezzek a kollégiumba, egy percig se aggodjak, a kellemetlen kis malőrömet pár napon belül elintézzük, és szeptember nyolcadikán gond nélkül el tudom majd kezdeni a tanévet. Negyvennyolc perc kínlódás után kiléptem az egyetem oldaláról. A délelőtt hátralévő részében a székekben ringatóztam, véresre kapartam a sebeket mindkét kezemen, és a falióra másodpercmutatóját bámultam, ahogy megállíthatatlanul halad körbe-körbe, egyre közelebb sodorva a kismutatót a hármas szám felé. Tudtam, hogy át kellene öltöznöm, fogat kellene mosnom, be kellene fonnom a hajam, de úgy éreztem, ez megint egy olyan nap lesz, amikor képtelen vagyok emberek közé menni. Végül befeküdtem az ágyba, magamra húztam a takarót, és rákerestem a *Palingenia longicauda* nőtstény egyedeinek morfológiájára. Amint felillantak előttem a szemek, szárnyak és csápok gyönyörű mikroszkopikus felvételei, és elmerültem a kérészek testfelépítésének részletes leírásában, minden újra a helyére billent.

Apa kettő óra huszonnyolckor rontott be a szobámba, és azonnal ordítani kezdett, hogy miért vagyok pizsamában, mit képzelek magamról, reggel megbeszéltük, hogy pontban harmincötökor indulunk, rengeteg időm volt elkészülni. Gyorsan megnyitottam a Text to Speechet, megírtam a válaszomat a Neptun lefagyásáról meg arról, hogy ma nincs erőm kimenni a szobából, de mire kihangosítottam volna neki a szöveget, már a karomnál fogva rángatott a fürdőszobába, és azt üvöltötte, hogy hét percem van az indulásig. Ettől én hirtelen nagyon rosszul lettem, behánytam a csapba, aztán magamra zártam az ajtót, beraktam pár színes törölközőt a mosógépbe, és néztem, hogyan keveredik össze a víz és a hab a puha textilekkel forgás közben. Nem emlékszem pontosan, végül hogyan jutottunk el a családsegítő szolgálat épületéhez. Csak pár kép rémlik. A fenyőfa alakú autóillatosító himbálózása. Apa vörös tarkóján a kövér izzadságcseppek. Egy penészes szendvics a hátsó ülésen. És az út mellett egy nagy plakát a XVIII. Tiszavirág Fesztiválról.

A védőnő irodáját penetráns szag töltötte meg. Nem tudtam, meddig bírom ki ott. Leültetett minket az asztalával szemben. Próbáltam rájönni, hogy kedvesen vagy megvetéssel néz rám, de az orra alatti barna szemölcs folyton elterelte a figyelmemet. Azon gondolkodtam, hogy melyik vírus okozza ennek a visszataszító képződménynek a kinövését. Apa bemutatkozott, átnyújtotta a kezében lévő papírokat,

de mielőtt a nő bármit kérdezhetett volna, hadarni kezdett, hogy ez itt a nőgyógyászati igazolás a terhességről, ez a beutaló, amit az orvostól kaptunk, ez a lányom felvételi értesítője, ez pedig az autizmus diagnózisa. A nő egy ideig lapozgatott, majd egyenesen rám nézett, amit én nagyon nem bírok, szóval rögtön elkaptam róla a tekintetemet. Megkérdezte, mik az indokaim a terhesség megszakítására, de meg sem tudtam nyitni az applikációt, apa már válaszolt is, hogy nézze, asszonyom, a lányom három éve nem beszél, az anyja temetése óta egy szó nem jött ki a torkán, egyedül nevelem, nem egyszerű eset, de rendkívül okos, most vették fel a Szegedi Egyetemre, ott van minden papír, láthatja, én mindent megteszek azért, hogy egy élhető jövőt biztosítsak a számára, de ez a terhesség, ez teljes képtelenség, a lányom önmagát sem képes ellátni, nemhogy egy gyereket, én pedig a krónikus vesebetegséggel örülök, hogy egyáltalán élek.

A védőnő megint rám nézett, pillantása marta az arcbőrömet. Azt mondta, tőlem szeretné tudni, ki a gyermek apja, és áttolt az asztalon egy papírt meg egy tollat. Apa ismét meg akart szólalni, de a védőnő kijelentette, hogy ha nem marad csöndben, akkor kiküldi. A hasamba ekkor olyan erős görcs nyilallt, hogy előre kellett hajolnom a székben. Egy picit ringattam magam, aztán felálltam, kinyitottam az ablakot, vettem pár mély levegőt, visszaültem a helyemre, és szép, szabályos betűkkel azt írtam a lapra, hogy Soós Zoltán, negyvennyolc éves, édesapám ivócímborája, családos ember, nagyon jó az illata, és nem akarja felvállalni a gyereket. Mikor elkészültem, apám elvette tőlem a papírt, pár szót kihúzott belőle, úgy tolta át az asztal túlsó felére.

A védőnő elolvasta a válaszomat, felsóhajtott, megingatta a fejét, és felsorolta, hogy a terhesség megtartása esetén milyen állami és civil támogatásokra számíthatok, tájékoztatott az örökbe adás lehetőségeiről, az abortusz egészségügyi hatásairól, majd megkérdezte, hogy mindezek ismeretében kívánom-e megszakítani a terhességet. Apára néztem. Bólintott. Aláírtam a nyilatkozatot, és tekintetemet a rombuszmintás linóleumpadlóra szegezve hagytam el a szobát, nehogy újra meglássam a védőnő orra alatti barna szemölcsöt. Közben persze rájöttem: humán papilloma.

Nem tudtam visszaülni az autóba, a penészes szendvics szaga fél óra alatt úgy felerősödött, hogy már az ajtónyitásnál rosszul lettem tőle. Megkértem apát, hadd sétáljak haza. Nem bánta, még dolga volt a városban. Odaadta a garázkapunyitót, és elhajtott. Egy ideig csak álltam a tűző napsütésben. Fullasztó volt a betonról visszasugárzó hő. Elképzelttem, hogy hazamegyek, bezárkózom a szobámba, lefekszem az ágyba, és éjfélig a kérések rendszertani helyéről olvasgatok, de bármilyen csábító is volt a gondolat, úgy éreztem, anyával kell találkoznom. És ehhez le kellett mennem a partra. Nem bonyolítottam túl az útvonalat. A gyalogoshíd előtt jobbra fordultam, és addig mentem a sétányon, míg meg nem találtam a lejárót a vízparti sziklákhöz, ahonnan utoljára néztük végig a tiszavirágzást. Anya azt mondta, szeretné még egyszer látni, mielőtt meghal. Úgy beszélgetett velem a közelgő haláláról, mintha a világ legtermészetesebb dolga lett volna. És ahogy ott ültünk egymás mellett, egy rejtélyes, néma vezényszóra a víz felszínéről hirtelen felröppent milliónyi apró, lepkeszerű tünemény. Óráig néztük, ahogy halványbarna és szürke szárnyaik vakítón csillognak az alkonyatban. Mire a nap lement, a folyót egy bolyhos szőnyeg borította. Akkor anya azt mondta, hogy vége a táncnak, mind elpusztultak. Hazafelé támogatnom kellett, annyira elfáradt. Másnap reggel kórházba vitték, és nem jött többé haza. A temetés után apa nagyon sokat ivott, és amikor nem akartam megenni vacsorára a torról megma-

radt franciasalátát, mert undorítónak találtam az állagát, azt üvöltötte, hogy te idióta liba, anyád a hülyeségeidbe betegedett bele, tönkretetted az életét, miattad halt meg. És akkor én úgy éreztem, hogy soha többé nem leszek képes megszólalni.

Ez mind eszembe jutott, mikor a családvédelmi szolgálatban tett első látogatásunk után lementem a Tisza partjára anyával találkozni, és bár a tiszavirágzás akkor már hetekkel korábban lezajlott, a folyó hullámain nézve mégis mintha egy gyönyörű nőstény kérészt láttam volna, ahogy kompenzációs repülésének végén lerakja több ezer tojás alakú petéjét a víz felszínére. És elképzeltem, ahogy az egyik pete lassan lesüllyed a folyó fenekére, beágyazódik a mederbe, lárvaként belefúrja magát az agyagos partoldalba, elbújik a világ elől, három évig nevelkedik a víz alatt, U alakú üregeket ás magának, hallgat, tanul, nem beszél, levedli elhasznált bőreit, kopolyúlemezeivel vizet áramoltat a járataiban, kiszűri belőle az algákat és baktériumokat, egyre növekszik, közelít a felszínhez, és egyszer csak egy rejtélyes, néma vezényszóra felbukkan a víz alól.

Minimum hetvenkét órának kellett eltelnie az első és a második konzultáció között, és ezt az időt apa gyakorlatilag végigitta. Első este egy hatalmas pofont kaptam tőle, amiért csak tízre értem haza a partról. Láttam, hogy semmi értelme elmagyaráznom neki, hol és hogyan tévedtem el, és hogy egy járókelő segített visszatérni a Tabánba. Második este ő jött haza későn, tizenegy óra három perckor hallottam meg, ahogy a konyhában csörömpöl. Kimentem hozzá, és nagyon megijedtem, mert piros volt az arca, vér folyt az orrából és a homlokából, mégis hangosan nevetett, és azt mondta, most aztán meglátjuk, kit csinál fel legközelebb ez a szarházi, a feleségének is kitaláltam, mindent megbosszultam, remélem, örülsz, kislányom. Üvegből itta a vörösbort, rettenetesen büzlött már, amit én nem tudtam elviselni, úgyhogy bezárkóztam a szobámba, és hajnalig hallgattam, ahogy az ajtómon dörömbölve azt ismételteti, hogy hálátlan kurva.

A harmadik napon főleg aludt, dolgozni sem ment be. Én egy hosszú tanulmányt olvastam a *Palingenia longicauda* magyarországi élőhelyeinek védelméről, de közben Zoltánért aggódtam, és szerettem volna pontosan tudni, hogy ő verte meg apát, vagy apa őt. Az is újra meg újra megjelent előttem, ahogy Zoltán belépett a szobámba, becsukta maga mögött az ajtót, és elmosolyodott. Nem volt abban a mosolyban semmi félelmetes vagy visszataszító. Számomra legalábbis, bár én nagyon rosszul olvasom az emberek arcát, fogalmam sincs, mikor nevetnek őszintén és mikor ironikusan. Az egész ironia lényegét nem értem, csak arra emlékszem, hogy jó volt Zoltánra nézni, amikor belépett a szobámba, mert magas, vékony testére tökéletesen illett a farmer és az apró mintás, lila ing. Megkérdezte, hogy vagyok, és türelmesen kivárta, míg beírom a választ a Text to Speechbe. Leült az ágyam szélére, és azt mondta, az apám sokat ivott, és elaludt. Azt válaszoltam neki, hogy ez majdnem minden este így van, különösen akkor, amikor vendége van, és nem értem, hogy magának miért nincs alkoholszaga. Ezen nevetett, én meg leültem mellé az ágyra. Akkor megfogta a kezem, és azt mondta, hogy nagyon szépek talál, és szeretne velem lefeküdni, de csak ha én is akarom. Ekkor írtam neki egy nagyon hosszú értekezést arról, hogy tudtommal házasság csak a feleségükkel létesíthetnek nemi aktust, emellett nekem semmilyen tapasztalatom nincsen a szexualitás terén, ezért valószínűleg csalódást okoznék neki, eddig soha senki nem érdeklődött irántam, minden osztálytársam levegőnek nézett, így tizenkilenc éves korom ellenére sajnos nem tudtam még megtanulni, hogyan kell egy ilyen helyzetben viselkedni. Zoltán nyugodtan végighallgatta, amíg az app felolvasta a szö-

vegemet, aztán finoman kivette a kezemből a telefont, és azt mondta, ne izguljak, minden rendben lesz.

A negyedik nap reggelén mentünk vissza a családsegítőbe. Apa arca tele volt sebta-passzal. A védőnő már az elején kijelentette, hogy most csak velem szeretne beszélgetni, elvégre nagykorú vagyok. Az apám bent maradhat, de azért nem bánná, ha kimenne. Az apám nem ment ki, de hallgatott. A védőnő megpróbált rábeszélni, hogy legalább hordjam ki a terhességet, a baba teljesen egészséges, kapkodni fognak érte a gyermekre vágyó meddő párok. Apámra néztem, eszembe jutott a pofon. Megráztam a fejem, és leírtam a papírra, hogy nem szeretném kihordani. Lehet, hogy ezt az egészet nem is akarod tudni, de úgy érzem, szükséges, hogy mindent pontosan leírjak úgy, ahogy volt. Fárad a szemem, hajnali négy óra van, fognak a lapok a noteszemben, és egyre nehezebben megy az írás, de akkor is be fogom fejezni. Még két órám van a reggeli vizitig.

Szóval a védőnő ezek után közölte, hogy ha ennyire hajthatatlan vagyok, akkor hallgassam végig, hogy a méhúri aspiráció mit jelent egy tízhetes magzat számára, majd kifejtette, hogy ez egy mechanikus beavatkozás, mely során a méhüregbe egy vékony műanyag csövet vezetnek, és azt egy vákuumszívóhoz csatlakoztatják, ami felszippantja az embrió a méhlepénnyel együtt, és egy gyűjtőedénybe juttatja, az én magzatom pedig már négy centi hosszú, nagyjából öt grammot nyom, van arca, keze, lába, belső szervei, és ez a picike test az abortusz közben apró darabokra fog szakadni, úgy jut majd be a csőbe és a tartályba, amit az orvos aztán alaposan átnéz, megszámlolja, megvan-e minden leszakadt testrész, és az egészet kidobja a fertőző hulladékok közé, amit elégetnek. Amikor én ezt végighallgattam, egyszer csak forogni kezdett velem a rombuszmintás linóleum, és kitört belőlem a sírás, mire az apám mindenfélét üvöltött a védőnőre, és az asztalt verve követelte a hivatalos igazolást arról, hogy átestem a két tanácsadáson, és jogosult vagyok a terhesség megszakítására.

Öt nappal későbbre kaptunk időpontot a Hetényibe. Apa bekísért a kórterembe, és úgy köszönt el, hogy írjak, ha kész vagyok, és jön értem. Átöltöztem. Tettek egy vénás kanült a jobb alkaromba. Megkaptam a méhnyaktágítót. Rettenetesen fáj, de meg se nyikkantam. A hallgatás nekem egyet jelentett azzal, hogy biztonságos távolságra vagyok mindenkitől. Egyébként képzeld, az élet a tengerekben kezdődött. És a biológia alapvető célja az élet bonyolultságának megértése. De talán sosem lesz már belőlem biológus. Mert az élet bonyolultságához az is hozzátartozik, hogy Zoltán bekopogott az ajtómon, befeküdt az ágyamba, órákig érezhettem meztelen testének illatát, de aztán soha többet nem jött vissza hozzám.

A kórteremben három másik nő is feküdt. Arról beszélgettek, hogy ki miért van ott. A vörös hajú lányt megerőszakolták, a kövér roma nő azt mondta, van már neki öt gyereke, a hatodikat nem tudná hova tenni, a sápadt, szőke asszony pedig egyfolytában azon siránkozott, hogy egy a hétszázhoz volt az esély, mégis pont az ő gyereke lett Down-kóros. Egy idő után engem is faggatni kezdtek, feltétlenül ki akarták deríteni, miért fekszem ott, de az igazság az volt, hogy magam sem tudtam a választ. És folyton arra gondoltam, hogy bárcsak ott lenne velem Zoltán.

Egy alacsony, köpcös férfi megmérte a vérnyomásomat, és közölte, hogy én leszek az első. Tolószékben vittek a műtőbe. Bent négy férfi állt, de a maszkoktól csak a szemük látszott. Felfektettek az ágyra, infúziót kötöttek a karomba, szétfeszítették a lábamat, és leszíjzták mindkettőt. Szólni akartam, hogy fáj, túl szoros, de már nem volt nálam a telefonom.

A köpcös altatóorvos a vállamat simogatta, megkérdezte, jól vagyok-e, de moccanni sem bírtam. Úgy éreztem, minden izmom megfeszül. Megjelent előttem a rombuszmintás linóleumpadló, apám összevert arca és a sziklák, amikről végignéztük az utolsó tiszavirágzást. Az aranyszínű alkonyatban csillogó szárnyak kavalkádját, a milliónyi repkedő kérészt, ahogy a víz felszínén virágalakzatba tömörülnek, megannyi hím egyetlen nőstény körül. És arra gondoltam, hogy nem, anya nem miattam halt meg, mert anya szeretett és elfogadott engem, éppen úgy, ahogyan én szeretem és elfogadom ezt a négy centiméteres kis embert a hasamban, akinek már van arca, keze, lába és belső szervei. De a köpcös altatóorvos ekkor azt mondta, hogy most kezdjük, mire én megrázkódtam egész testemben, elrántottam a karomat, teljes erőből csapdosni kezdtem a szárnyaimmal, és úgy kapkodtam levegőért, mintha fojtogatnának, míg végre ki nem jött a torkomon az a szó, hogy megtartom.

Hajnalodik. Elgémberedek a végtagjaim, muszáj átfordulnom a másik oldalamba, bár így nehezebb lélegezni. Éhes vagyok, és szomjas. Hat órája írok, a szemem előtt már ugrálnak a betűk, de végig akarom csinálni, tudnod kell az igazságot. Amikor apa értem jött, és elmondtam neki szépen artikulálva, a saját hangomon, hogy nem volt abortusz, leroskadt az ágyam melletti székre. Megkérdezte, hogy akkor én most tényleg újra beszélek-e, mire vagy ötven hosszú, összetett mondatot zúdítottam rá arról, hogy képesek leszünk felnevelni az unokáját, és nekem egyáltalán nem olyan nagy baj, ha most nem kezdem el az egyetemem. Csendben végighallgatott, bólogatott, összepakolta a cuccaimat, és hazavitt. Otthon leült a konyhaasztalhoz egy üveg pálinkával, és azt ismételtette, hogy csoda történt, visszakapta a lányát. Két óra múlva viszont arra ébredtem, hogy kirángat az ágyamból, és teljes erőből ütlegel. Nem volt hova menekülnöm. Összegömbölyödtem, védtem a hasamat, és vártam, hogy abbahagyja. Nem tartott sokáig. Hamar elsírta magát, lefeküdt a szőnyegre, és elaludt. Mivel véreztem, kihívtam a mentőket. Jöttek a rendőrök is. Másnap felvételt kértem a családok átmeneti otthonába addig, amíg kihordom a terhességet. Rögön kaptam egy saját szobát. Apa többször meg akart látogatni, de nem engedték a közelembe. Levelekben könyörgött, hogy bocsássak meg neki, le fog állni a piával, és segít felnevelni a gyereket. De én úgy gondolom, hogy neki is jobb lesz, ha nélkülem folytatja az életét. Az otthonban azt mondták, a születésed után is maradhatunk még egy évet. Segítenek boldogulni, munkát találni. De elfáradtam, nincs több erőm. Össze vagyok törve, és mindentől félek. Nincs anyám. Talán már apám sincsen. Nehéz eligazodnom ebben a világban. Sosem éreztem magam igazán idetartozónak. És meg kellett hoznom azt a döntést, amivel a túlélésed garantált. Altatásban kértem a császárt, hogy ne lássalak, mert tudom, hogy akkor képtelen volnék elengedni téged. Túl rövid volt ez a mi közös utazásunk, mégis a legjobb dolog, ami valaha történt velem. Ideje, hogy a hullámokra bízalak. Egy kedves, középkorú pár jön majd érted. És ha megéri rá az idő, oda fogják neked adni ezt a hosszúra nyúlt vallomást arról, hogyan tanítottál meg repülni egy apró és jelentéktelen tiszavirágot.